TURKU
Hyvinvointitoimiala

Omavalvontasuunnitelma

Virusmäentien lastenkoti

Perhe- ja sosiaalipalvelut, sijaishuollon sosiaalityö
18.4.2019

Sisällys

1 Esipuhe 1

Perhetukikeskuksen moniammatilliseen arviointiin osallistuvat lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lisäksi perhetukikeskuksen vastaanotto-osaston hoitotiimi yhteistyössä psykologin ja perhetukikeskuksen sosiaalityöntekijän kanssa. Myös lastenkodin hoito- ja kasvatustiimi arvioi lastenkodin johtajan kanssa, miten lastenkodissa kyetään vastaamaan sijoitettavan lapsen tarpeisiin. Ennen sijoituksen toteuttamista kartoitetaan lapsen koulun käyntiin liittyvät erityiskysymykset ja terveydenhuoltoon liittyvät tarpeet. 1

2 Palvelun tuottajaa koskevat tiedot 2

3 Toiminta-ajatus, arvot ja periaatteet 3

4 Riskinhallinta 4

5 Omavalvontasuunnitelman laatiminen 5

6 Asiakkaan asema ja oikeudet 6

7 Palvelun sisällön omavalvonta 15

8 Asiakasturvallisuus 16

9 Asiakas- ja potilastietojen käsittely 20

10 Omavalvontasuunnitelman hyväksyminen 20

Lapsen hyvän kohtelun suunnitelma 21

1 Esipuhe

Kuvaus lastenkodista
Virusmäentien lastenkoti on 7-paikkainen Turun kaupungin ylläpitämä lastenkoti, joka tarjoaa psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista huolenpitoa alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille. Lastenkoti antaa pääsääntöisesti huostaanotetuille lapsille pitkäaikaista ja kodinomaista hoitoa ja kasvatusta.

Virusmäentien lastenkodissa panostetaan lasten kuntoutuksessa liikunta- ja ympäristökasvatukseen. Tärkeinä asioina pidetään kestävää kehitystä, aktiivista ja yhteisöllistä liikkumista, lisäaineetonta ja prosessoimatonta ravintoa ja kodinomaisuutta. Virusmäentien lastenkodissa kyetään hoitamaan lapsi/nuori, jolla on esim. neurologinen ja/tai psyykkinen erityispiirre, kiintymyssuhdehäiriö tai kehitysvamma. Lastenkodissa tehdään jatkuvaa ja säännöllistä perhetyötä lapsen biologisen perheen kanssa.

Pyrimme tukemaan nuoren koulunkäyntiä niin, että hänelle on lastenkodista lähtiessään suunnitelma ammattiin johtavaan tutkintoon ja mahdollisuudet sen toteuttamiseen.

Lastenkodin sijainti:
Virusmäentien lastenkoti sijaitsee rauhallisella asuinalueella Raunistulassa, hyvien bussiyhteyksien varrella.
http://www.turku.fi

Lastenkodin henkilöstö:
Virusmäki on yksiosastoinen talo. Henkilökuntarakenne on seuraava: vastaava ohjaaja, 6 ohjaajaa, yöhoitaja ja laitosapulainen. Virusmäentiellä jokaisella työntekijällä on oma vastuualueensa, mutta jokaisen tehtäviin kuuluu myös talous- ja siivoustöitä ja pyykkihuoltoa.

Kuvaus sijoitusprosessista
Lastenkotiin tullaan pääsääntöisesti Turun Hyvinvointitoimialan perhetukikeskuksista, joissa on tehty moniammatillinen arviointi laitossijoitusta tarvitsevan lapsen tuen tarpeesta sijaishuollon aikana. Yksittäisissä tapauksissa lastenkotiin tullaan kiireellisen sijoituksen tai avohuollon sijoituksen tai sijaishuollon muutoksen seurauksena suoraan omasta kodista, perhehoidosta tai toisesta lastenkodista.

Perhetukikeskuksen moniammatilliseen arviointiin osallistuvat lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lisäksi perhetukikeskuksen vastaanotto-osaston hoitotiimi yhteistyössä psykologin ja perhetukikeskuksen sosiaalityöntekijän kanssa. Myös lastenkodin hoito- ja kasvatustiimi arvioi lastenkodin johtajan kanssa, miten lastenkodissa kyetään vastaamaan sijoitettavan lapsen tarpeisiin. Ennen sijoituksen toteuttamista kartoitetaan lapsen koulun käyntiin liittyvät erityiskysymykset ja terveydenhuoltoon liittyvät tarpeet.

Sijoitusprosessiin liittyvät vaiheet:

1. Avohuollon sosiaalityöntekijä/perhetukiyksikön sosiaalityöntekijä ottaa yhteyttä sijoittajasosiaalityöntekijään. Sijoituspyyntölomakkeella annetaan tiedot sijoitettavasta ja hoidon tarpeesta. Yhteistyössä arvioidaan mahdollista sijoituspaikkaa.

2. Sosiaalityöntekijä ottaa yhteyden sijoituspaikan johtajaan. He tekevät yhteisen arvion hoitomahdollisuuksista. Tarvittaessa järjestetään yhteinen neuvottelu sijoittajasosiaalityöntekijän ja lähettävän sosiaalityöntekijän sekä koulun, psykiatrian ja vammaispalvelun kanssa.

3. Päätös sijoituksesta tehdään neuvottelussa, jossa alustavasti kirjataan sijoitettavan lapsen tiedot ylös. Tavoitteena on saada mahdollisemman tarkka kuva nykytilanteesta ja määritellä hoidon tavoitteet. Neuvotteluun hankitaan mahdollisimman paljon tietoa, jonka avulla kokonaisuus olisi hahmotettavissa.
   Työnjako sijoitusprosessin aikana (3-6 viikkoa)
   - työskentely perheen kanssa
   - työskentely osaston lasten kanssa
   - konkreettiset valmistelut (huone ym.)

- yhteydenotot muihin tarvittaviin viranomaisiin
- aikataulutus
- päätös omaohjaajasta

4. Tuleva omaohjaaja tapaa lasta vastaanottokodissa /psykiatrisella osastolla/kotona.

5. Lapsi ja hänen perheensä tulevat tutustumiskäynnille lastenkotiin. Tapaamiskäynnillä esitellään lastenkodin tilat, osastot, huone ja kerrotaan konkreettisia asioita lapsen kehitystason mukaisesti.

6. Sijoituspäätöksen jälkeen järjestetään siirtopalaveri, jossa lapsen asiakkuus siirtyy avohuollosta sijaishuoltoon. Tällöin tehdään lapselle asiakassuunnitelma tai sovitaan aika sen tekemiseksi. Vanhemmalle tulee laatia oma asiakassuunnitelma vanhemmuuden tukemiseksi, jollei sitä pidetä tarpeettomana. Tapaamiseen osallistuu lähettävä ja vastaanottava sosiaalityöntekijä, omaohjaaja ja/tai tarvittaessa muu lastenkodin henkilökunta (esim. psykologi). Sosiaalityöntekijä kirjaa tapaamisen.

7. Tavattuaan lasta osaston henkilökunta jatkaa hoidon suunnittelua. Valmistellaan osastoa vastaanottamaan uusi asukas.

8. Sijoituksen alkaessa lapsen huone on valmis, ja omaohjaaja on mahdollisuuksien mukaan työvuoroissa. Infovihko annetaan lapselle, jossa perehdyttämisasiat on kirjallisesti. Lapsi esitellään henkilökunnalle ja muille talon lapsille. Lapsen kanssa tutustutaan ympäristöön, harjoitellaan koulumatkoja ja omaohjaaja tekee tulohaastattelun. Perhe ja sukulaiset voivat vierailla osastolla ennalta sovitun mukaan. Laitoksen oma perhetyö alkaa ja mahdollisia kotilomia varten tehdään kotikäynti.

   Sijaishuollon aikana toteutettava hoito suunnitellaan ja toteutetaan jokaisen lapsen ja perheen kohdalla yksilöllisesti. Kaikilla lapsilla ja perheillä on omat tavoitteensa, joiden toteutumista kohti hoitoa suunnitellaan.

Kuvaus perhetyön prosessista

Turun Hyvinvointipalveluiden alaisuudessa toimiviin lastenkoteihin sijoitetaan pääsääntöisesti turkulaisia lapsia. Lastenkotiin sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiensa, huoltajansa ja muiden läheisten yhteydenpitoa tuetaan asiakassuunnitelmassa sovitulla tavalla. Lapsen kotilomat ja vanhempien ja muiden läheisten vierailut lastenkodissa suunnitellaan etukäteen omaohjaajaparin kanssa.

Tarvittaessa lapsen vanhempia tavataan lastenkodissa erikseen ja laaditaan vanhemmuudensuunnitelma, jonka sosiaalityöntekijä hyväksyy. Lähtökohtana perheiden kanssa työskentelylle on arvostava ja kunnioittava työote sekä jaettu vanhemmuus. Tavoitteena on vanhemman osallisuuden ylläpitäminen lapsen asioissa.

Perhetyön toimintamalli liitteenä (liite 1)

Perhetyön suunnitelma tehdään lastenkodissa lapsen sijoituksen alussa tai tarvittaessa, kun suunnitellaan lapsen ja perheen kanssa tehtävää työskentelyä. Suunnitelma tarkastetaan tarpeen mukaan.

Perhetyön suunnitelma (liite 2)

2 Palvelun tuottajaa koskevat tiedot

Toimintayksikön nimi Virusmäentien lastenkoti
Toimintayksikön sijaintikunta yhteystietoineen Puhelin, ohjaajat: 050-5907629 Puhelin, lapset: 040-6209167
Palvelumuoto; asiakasryhmä, jolle palvelua tuotetaan; asiakaspaikkamäärä Perhe- ja sosiaalipalvelut, sijaishuollon laitoshoito

Huostassa olevat lapset ja nuoret alle 18 vuotta Lastenkodissa on 7 asiakaspaikkaa	
Toimintayksikön katuosoite Virusmäentie 8	
Postinumero 20300	**Postitoimipaikka** Turku
Toimintayksikön vastaava esimies Vastaava ohjaaja Satu Haapanen sijainen Ajmal Safi, Lena Vahtera	**Puhelin** 050-5907629
Sähköposti etunimi.sukunimi@turku.fi	

3 Toiminta-ajatus, arvot ja periaatteet

Toiminta-ajatus
Turun kaupungin omat lastenkodit tuottavat lastensuojelulain mukaisia palveluja sijaishuoltoon sijoitetuille lapsille ja heidän perheilleen. Toimintaperiaatteena on työskentely lapsen läheisverkoston kanssa.

Arvot ja toimintaperiaatteet
Arvot ohjaavat päätöksentekoa ja toimintaa ja toimivat kriteereinä arjen valintatilanteissa. Työskentelyn keskiössä on sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen.
Turun kaupunkistrategian mukaisia arvoja ovat:
Asukas- ja asiakaslähtöisyys, Vastuullisuus ja suvaitsevaisuus, Uudistuminen ja yhteistyö.
Hyvinvointitoimialan arvot noudattavat kaupungin yhteisiä arvoja.

Arvojen pohjalta on luotu hyvinvointitoimialan toimintaa ohjaavat periaatteet:
1) Turkulaisten hyvinvointi on meille tärkeintä
2) Olemme rohkeita ammattilaisia
3) Kannamme vastuumme tulevaisuudesta
4) Toimintamme perustuu oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen
5) Toimimme kumppanuudesssa turkulaisten hyväksi

Kaupunkitasoinen strateginen sopimus ohjaa arvoja ja toimintaperiaatteita:
- Avoimuus ja läpinäkyvyys
- Tasavertaisuus ja asiakkaan kunnioittaminen
- Ihmisarvo ja tasa-arvo
- Oikeudenmukaisuus
- Luottamus, mm. vaitiolovelvollisuus, lapsen yksityisyyden kunnioittaminen, osallistaminen ja osallisuus, vastuullisuus
- Lapsilähtöisyys, lapsen kuuleminen.

Yksikön arvot ja toimintaperiaatteet ovat:

Asukas- ja asiakaslähtöisyys
- lastenkotityö on lapsilähtöistä ja kaikkia asiakkaita kunnioittavaa
- lapset huolletaan, hoidetaan ja kasvatetaan hyvin
- lapsia kohdellaan yksilöllisesti ja heitä kuunnellaan ja kannustetaan osallistumaan
- teemme työtä lapsen parhaaksi yhdessä huoltajien ja muun lapsen läheisverkoston kanssa
- tuemme huoltajia yhteistyöhön ja ylläpitämään suhdetta lapseensa
- työskentely perustuu luottamukselliseen vuorovaikutukseen eri tahojen kanssa
- toimimme eri viranomaistahojen kanssa yhteistyössä lapsen parhaaksi

Vastuullisuus ja suvaitsevaisuus
- ammatillisuus
- työtä ohjaavia lakeja noudatetaan
- lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet otetaan huomioon suunnitelmia tehdessä
- toimimme kestävän kehityksen mukaisesti

- toiminnan asianmukaisuutta seurataan omavalvonnan periaatteiden mukaisesti ja poikkeamista ilmoitetaan Hyvinvointitoimialan ja lastensuojelulain käytäntöjen mukaisesti ja ne korjataan välittömästi.

Uudistuminen ja yhteistyö
- henkilökunnan osaamista ja ammatillisuutta tuetaan lisä- ja täydennyskoulutuksen avulla
- henkilökunnan luovuutta ja erityistaitoja huomioidaan ja niiden käyttämiseen kannustetaan
- Hyviä työkäytäntöjä jaetaan lastenkotien kesken
- henkilöstöllä on mahdollisuus kehittää omaa työtään tekemällä aloitteita työyksikössä esimiehelle tai Turun Hyvinvointipalveluiden aloitepalvelun kautta.
- toimimme yhteistyössä kaikkien lapsen elämään kuuluvien tahojen kanssa

4 Riskinhallinta

Riskinhallinnan järjestelmät ja menettelytavat
Asiakas- ja potilasturvallisuus ja omavalvonta perustuvat riskinhallintaan. Riskinhallinnan toimenpiteiden avulla pyritään ennakoimaan, tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään toiminnan laatua heikentäviä tekijöitä.

Turun kaupungilla on ohjeistukset mm. seuraaviin tilanteisiin:
- Ohjeet epäasialliseen käytökseen puuttumiseen
- Päihdeasioiden käsittelyopas
- Seuraamukset rikkomuksista työtehtävistä
- Turun kaupungin väkivaltariskit hallintaan
- Uudelleenjärjestelyt työkyvyn muuttuessa
- Ohje koskien tutkintapyynnön tekemistä ja rikosperusteisen vahingonkorvauksen vaatimista
- Menettelyohja Turun kaupungin palvelunkäyttäjiin kohdistuvasta epäasiallisesta kohtelusta

Sosiaalihuoltolaki 48 §
Sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti. Edellä tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle.

Seuraavien ohjelmien ja suunnitelmien avulla varmistetaan asiakasturvallisuutta ja minimoidaan riskejä:

- Turvallisuusopas, turvallisuusselvitys, pelastussuunnitelma, lääkehoitosuunnitelma
- Turvallisuuskoulutus 3 vuoden välein
- Alkusammutuskoulutus 3 vuoden välein
- Ea-koulutus 3 vuoden välein
- Työpaikalla turvallisuusvastaava tai -ryhmä
- Perehdytys; työntekijöiden perehdyttämisestä huolehditaan pitämällä perehdytysmateriaalit ajan tasalla
- Työtapaturmien ilmoittamismenettely
- Vaarat- ja haitat –ilmoitukset; tehdään, kun kyseessä on työntekijään kohdistuva vaara- ja haittatilanne
- Haipro ilmoitus; tehdään, kun kyseessä on asiakkaaseen kohdistuva poikkeama. Ne raportoidaan säännöllisesti Hyvinvointitoimialan asiakas- ja potilasturvallisuusneuvottelukuntaan.
- Turvallisuuskävelyt; järjestetään säännöllisesti kaupungin turvallisuusvastaavan kanssa.

Riskien tunnistaminen

Henkilökunta tarkkailee ja havainnoi työskentelyolosuhteita jatkuvasti työnsä ohessa. Asiat nostetaan esille omalle esimiehelle ja käsitellään tarvittaessa työpaikkakokouksissa. Akuuteissa tilanteissa jokaisen henkilökuntaan kuuluvan on välittömästi ilmoitettava suoraan huoltomiehelle tai muulle tarvittavalle taholle. Epäkohdat, laatupoikkeamat ja riskit kootaan puolivuosittain toimistopäällikön toimesta ja ne käsitellään työpaikkakokouksissa.

Henkilökunnalla on käytössään seuraavat menetelmät epäkohtien, laatupoikkeamien ja riskien ilmoittamiseen tai kartoittamiseen:

- vaarat ja haitat ohjelma, Haipro -ohjelma
- vaara- ja uhkatilannelomakkeet, ”läheltä piti”-tilanteista ilmoittaminen
- työpaikkaselvitykset säännöllisesti työterveyshuollon toimesta

Riskien käsitteleminen

Yksikössä käsitellään haittatapahtumat ja läheltä piti- tilanteet seuraavasti:

- henkilö täyttää vaara- ja uhkatilanne -ilmoituksen, toimittaa sen keskustelua varten esimiehelleen, esimies lisää lomakkeeseen toimenpide-ehdotuksen
- lomake toimitetaan työsuojeluun ja omalle esimiehelle
- esimies käsittelee vaara- ja uhkatilanne -ilmoituksen henkilön ja muun henkilökunnan kanssa
- vakavassa vaara- ja uhkatilanteessa yksikköesimies on heti yhteydessä omaan esimieheensä
- yli 15-vuotiaan aiheuttaman vaara- ja uhkatilanteen osalta arvioidaan tutkintapyynnön tekeminen
- esimies järjestää tarvittavat kriisikokoukset työterveyshuollon ja mahdollisesti muun ryhmän kanssa. Työnohjaus otetaan mukaan tarvittaessa.
- työntekijä ohjataan tarvittaessa työterveyshuoltoon
- työntekijä täyttää Haipro -ilmoituksen, joka siirtyy esimiehelle. Esimieskäsittelyn jälkeen se siirtyy vastuuhenkilöille.

Yksikössä käydään keskustelua ”läheltä piti” -tilanteista sekä vaara- ja uhkatilanteista. Mietitään vaihtoehtoisia tapoja ennaltaehkäistä niitä ja tarvittaessa toimintatapoja/toimintaympäristöä muutetaan. Työ- ja menettelytapojen muutoksella pyritään riskien minimointiin. Turvallisuuskoulutuksella pyritään vahvistamaan henkilöstön ennakointitaitoja.

Muutoksista tiedottaminen

Henkilökunta tiedottaa toimintatapojen akuuteista muutoksista suullisesti ja/tai kirjallisesti esimiestä ja muuta henkilökuntaa.

5 Omavalvontasuunnitelman laatiminen

Omavalvonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt

Lastensuojelun johtaja, lastenkodin esimies ja lastenkodin henkilökunta osallistuvat omavalvonnan suunnitteluun.

Omavalvonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaa lastenkodin esimies.

Omavalvontasuunnitelma päivitetään vuosittain henkilökuntakokouksessa, johtajan ja hänen nimeämänsä työryhmän toimesta.

Lasten osallistuminen omavalvontasuunnitelman laatimiseen:

- omavalvontasuunnitelma käydään läpi lastenkokouksessa vähintään kerran vuodessa

Omavalvontasuunnitelman julkisuus

Lastenkodin omavalvontasuunnitelma on nähtävillä lastenkodin ilmoitustaululla, Turun kaupungin nettisivuilla ja Turun kaupungin dokumenttienhallintajärjestelmässä (Dotkussa).
Omavalvontasuunnitelma esitellään tulotilanteessa lapselle ja hänen vanhemmilleen.

6 Asiakkaan asema ja oikeudet

Lapsen oikeudet sijaishuoltopaikassa:
Sijaishuollossa olevalla lapsella on oikeus hänelle tärkeisiin, turvallisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisaruksiaan ja muita hänelle läheisiä ihmisiä. Yhteydenpito voi tapahtua vierailuin, puhelimitse, postitse, sähköpostilla tai muulla vastaavalla tavalla, ja siitä sovitaan lapsen ja läheisten osalta asiakassuunnitelmapalaverissa. Yhteydenpidosta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Mikäli yhteydenpidosta ei päästä sopimukseen asiakassuunnitelmaa laadittaessa tai siitä tulee osapuolten kesken erimielisyyttä, tulee yhteydenpidon rajoittamisesta tehdä päätös.

Lapsella on oikeus tavata sosiaalityöntekijänsä kahden kesken ja lapsella on oikeus saada tietoa omasta tilanteestaan. Lapsen ja sosiaalityöntekijän tapaamiset perustuvat luottamuksellisuuteen. Kahdenkeskeiset tapaamiset mahdollistavat sen, että lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä voi varmistua lastenkodin toimintatavoista ja lastenkodin sopivuudesta lapselle. Lapselle annetaan sosiaalityöntekijän yhteystiedot ja sosiaalityöntekijä sopii lapsen kanssa, miten he pitävät yhteyttä sijoituksen aikana.

Lapsella on oikeus yksilölliseen taustaansa perustuen ylläpitää ja harjoittaa kulttuurisia ja uskonnollisia tapojaan sijaishuoltopaikassa huomioiden muiden sijoitettujen lasten kulttuuriset ja uskonnolliset taustat ja loukkaamattomuuden.

Nuorella on oikeus yksilölliseen seksuaaliseen suuntautumiseen huomioiden muiden nuorten yksilöllisyyden ja koskemattomuuden.

Lastenkodissa lapsella on oikeus hyviin ja lämpimiin ihmissuhteisiin, omien tunteiden osoittamiseen, hyvään hoitoon ja huolenpitoon, ruumiilliseen koskemattomuuteen sekä fyysisen ja henkisen itsemääräämisoikeuden loukkaamattomuuteen.

Käyttövarat:
Lapsella on oikeus käyttövaroihin sijoituksen aikana. Käyttövarat ovat sosiaalilautakunnan vahvistamat. Lapsen koulunkäyntiä, opintoja ja harrastuksia tulee tukea sijoituksen aikana. Käyttövaroja ei ole tarkoitettu opiskeluun tai harrastuksiin liittyvien menojen kattamiseen.

- alle 15 -vuotiaalle käyttövarana maksetaan määrä, joka vastaa hänen yksilölistä tarvettaan
- 15 vuotta täyttäneelle lapselle tai nuorelle käyttövarana maksetaan vähintään määrä, joka vastaa kolmasosaa kulloinkin voimassa olevasta elatustuen määrästä.
- käyttövarojen määrä tarkastetaan vuosittain ja lista lapselle luovutetuista käyttövaroista toimitetaan lapsen sosiaalityöntekijälle.

Sijaishuollon aikaset muut palvelut:
Lapsella on sijaishuollon aikana oikeus saada sijoituskunnasta tarvitsemansa palvelut. Tällaisia palveluita ovat esim. terveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja koulun palvelut.

Liikkuminen lastenkodin ulkopuolella:
Lapsi voi liikkua lastenkodin ulkopuolella sovitusti, mikäli hänelle ei ole määrätty poistumiskieltoa. Lastenkodin ulko-ovet on lukittu ulkoapäin, mikä ei estä lasta menemästä ulos. Ulkoilujen ja muiden menojen aikataulusta sovitaan lapsen ikä- ja kehitystasoisesti omaohjaajan tai muun hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluvan ohjaajan kanssa.

Lastenkodin arki:
Lastenkodissa noudatetaan tv-ohjelmien, elokuvien, videoiden ja pelien kohdalla ikärajoja. Lapsille pyritään opettamaan, mikä on oikein ja sopivaa tai sopimatonta. Lastenkodissa elämä rakentuu päivä- ja viikkorytmin pohjalle. On tärkeää, että lapsi hoitaa omat velvollisuutensa (koulu, läksyt, huoneen siivous,

osallistuminen osaston siivoukseen, isommilla lapsilla pyykinpesu jne.), viettää vapaa-aikaansa turvallisesti ja sovitusti ja saa riittävästi unta.

Koulun käyminen ja opiskelu
Lapsella on sijaishuollon aikana oikeus koulun käyntiin ja opiskeluun. Lastenkodissa tuetaan lapsen koulun käyntiä huolehtimalla säännöllisestä päivärytmistä ja tukemalla lasta koulutehtävissä. Tavoite on, että jokainen lastenkodissa asuva lapsi ja nuori suorittaa peruskoulun ja pääsee aloittamaan toisen asteen opinnot. Jos peruskoulun käyminen muuttuu lapselle ylivoimaiseksi, voidaan lapsen koulun käyminen väliaikaisesti toteuttaa kotikouluna. Kotikoulun suunnittelu ja sopiminen tehdään yhteistyössä lapsen, vanhemman, opettajan, koulun rehtorin ja kuraattorin kanssa.

Asiakassuunnitelma
Lapsen ja vanhempien palvelujen tarve arvioidaan asiakassuunnitelman laatimisen yhteydessä vähintään kerran vuodessa. Lapsi osallistuu asiakassuunnitelman laatimiseen ikänsä ja kehitystasonsa mukaan. Mikäli lapsi ei osallistu asiakassuunnitelman laatimiseen, omaohjaaja tai sosiaalityöntekijä kertoo lapselle suunnitelmassa sovituista asioista. Asiakassuunnitelman laatimiseen osallistuu aina lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, lapsen omaohjaaja, vastaava ohjaaja ja huoltaja tai muu läheinen.

Asiakassuunnitelman sisältö käydään omaohjaajan toimesta läpi lapsen ja läheisten kanssa ennen asiakassuunnitelmatapaamista. Suunnitelma pyritään kirjaamaan mahdollisuuksien mukaan tapaamisessa tai välittömästi sen jälkeen. Lapsella ja vanhemmilla on mahdollisuus kirjaamisen jälkeen täydentää asiakassuunnitelmaa tai pyytää muuttamaan sitä. Asiakassuunnitelmaan kirjataan kaikkien osapuolten näkemykset ja toiveet lapsen tilanteesta.

Asiakassuunnitelmaan kirjataan mm.
- sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet,
- erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille.
- miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta lapsen vanhempien ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa
- miten otetaan huomioon lapsen edun mukaisella tavalla tavoite perheen jälleen yhdistämisestä.

Tavoite on, että asiakassuunnitelma kirjataan asiakastietojärjestelmään yhdessä lapsen ja asiakassuunnitelmatapaamiseen osallistuneiden läheisten ja viranomaisten kanssa.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma
Hoito- ja kasvatussuunnitelma päivitetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lapsi/nuori osallistuu suunnitelman tekemiseen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Suunnitelman tekemiseen osallistuvat tarvittaessa lapsen vanhemmat tai muut läheiset. Mikäli lapsi tai vanhemmat eivät osallistu hoito- ja kasvatussuunnitelman tekemiseen, omaohjaaja kertoo heille suunnitelmassa sovitut asiat.

Hoito- ja kasvatussuunnitelmassa arvioidaan lapsen laitoksessa tarvitseman hoidon ja huollon sisältöä, ottaen huomioon, mitä asiakassuunnitelmassa on määritelty sijaishuollon tarkoituksesta ja sen tavoitteesta. Hoito- ja kasvatussuunnitelma täydentää asiakassuunnitelmaa ja tukee laitoksessa järjestettävän tosiasiallisen hoidon ja huolenpidon järjestämistä. Hoito- ja kasvatussuunnitelma annetaan tiedoksi lapselle, lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle sekä lapsen huoltajille.

Omaohjaaja/lasta hoitava tiimi seuraa hoito- ja kasvatussuunnitelman toteutumista säännöllisesti mm. työpaikkapalavereissa. Hoito- ja kasvatussuunnitelman toteutumisesta tehdään seuranta asiakastietojärjestelmään 1-3 kuukauden välein. Hoito- ja kasvatussuunnitelman vaikuttavuutta seurataan kolmen kuukauden välein webropol-kyselyllä siten, että lapsi arvioi omaa tilannettaan yhdessä omaohjaajan kanssa.

Vanhemmuudensuunnitelma
Lastensuojelulain mukaan huostaan otetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jollei sen laatimista ole pidettävä tarpeettomana.
Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa. Sosiaalityöntekijä vastaa suunnitelmasta ja seuraa sen toteutumista.

Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Yksikössä vahvistetaan asiakkaiden itsemääräämisoikeuteen liittyviä asioita kuten yksityisyyttä, vapautta päättää itse omista jokapäiväisistä toimista ja mahdollisuutta yksilölliseen ja omannäköiseen elämään seuraavasti:

- Jokaisella lapsella on oma huone, jonka sisustamiseen voi vaikuttaa
- Lapset osallistuvat ikänsä ja kykyjensä mukaan kaikkiin itseään koskeviin palavereihin, (asiakassuunnitelma, hoito- ja kasvatussuunnitelma)
- Osastolla pidetään lastenkokouksia säännöllisesti
- Lapsilla on vapaus liikkua lastenkodin ulkopuolella sovitusti, ellei ole erillistä rajoituspäätöstä
- Lapsen yksilöllisyyttä, yksityisyyttä ja omaa rauhaa kunnioitetaan
- Lapsen itsemääräämisoikeuteen ja perusoikeuksiin puuttumisesta tehdään aina päätös
- Lasta kuullaan ennen päätöksen tekoa

Lastenkodin kasvatus- ja hoitohenkilöstö tukee ja kannustaa lasta itsenäisten valintojen tekemisessä esim. vaatetukseen, ruokavalioon ja vapaa-ajan viettämiseen liittyen. Lasta kannustetaan harrastuksiin. Lastenkodissa ei rajoiteta lapsen mahdollisuutta määrätä itseensä liittyvistä normaaliin arkeen liittyvistä asioista silloin kun niistä ei ole haittaa lapsen iänmukaiselle kasvulle ja kehitykselle tai muille lastenkotiin sijoitetuille lapsille.

Itsemääräämisoikeuden rajoittamisen periaatteet

Tavanomainen kasvatus sisältää siihen liittyvien hyväksyttävien rajojen asettamisen, valvonnan ja huolenpidon lapsen iän kehitystason, kulttuuritaustan sekä muiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Lastenkodissa rajojen asettaminen liittyy lapsen valvontaan ja huolenpitoon. Lapsen tarpeet vaihtelevat eri ikäkausina ja ne riippuvat myös lapsen kehitystasosta ja henkilökohtaisista kyvyistä.

Lapsen itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta on kyse silloin, kun toimenpiteellä joudutaan puuttumaan joihinkin perustuslain lapselle turvaamiin perusoikeuksiin, kuten hänen liikkumisvapauteensa tai henkilökohtaiseen koskemattomuuteensa. Rajoitustoimenpiteitä arvioidaan aina hoito- ja kasvatustehtävää suorittavien aikuisten toimesta, että lastensuojelulaissa asetetut edellytykset kustakin rajoituksesta täyttyvät ja missä tilanteessa puuttuminen lapsen perusoikeuksiin on hyväksyttävää.

Itsemääräämisoikeutta rajoittavista toimenpiteistä tehdään aina valituskelpoinen päätös. Kiinnipitotilanteista tehdään erillinen selvitys laitoksen johtajalle ja annetaan tiedoksi sosiaalityöntekijälle asiakastietojärjestelmän muistutuksen kautta.

Lastensuojelulain mukaisten rajoitustoimenpiteiden päätöksenteon perusteisiin ja valitusohjeisiin voi tutustua mm. THL sivuilla: Rajoitustoimenpiteet pähkinänkuoressa (liite 3).

Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen

Toisinaan lastenkodissa joudutaan käyttämään lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Rajoitustoimenpiteiden käyttö selvitetään lapselle ymmärrettävällä tavalla. Rajoitustoimenpiteitä ei käytetä rangaistuksena eikä kollektiivisesti. Rajoitustoimenpiteiden käytöstä ilmoitetaan lapsen sosiaalityöntekijälle. Sosiaalityöntekijän pyrkii olemaan yhteydessä lapseen saatuaan tietää rajoitustoimenpiteen käyttämisestä. Myös lapsi voi olla yhteydessä sosiaalityöntekijäänsä rajoitustoimenpiteen käyttämisen jälkeen.

Rajoitustoimenpiteiden käytön yhteydessä muiden lasten turvallisuudesta pyritään huolehtimaan mm. ohjaamalla muut lapset pois tilanteesta tai siirtämällä rajoitustoimenpiteitä tarvitseva lapsi eri tilaan.

Hoito- ja kasvatustyötä tekeville työntekijöille järjestetään turvallisuuskoulutusta tilanteiden ennakointiin. Uudet työntekijät perehdytetään siihen, miten ennakointi tapahtuu ja miten tulee toimia mikäli rajoitustoimenpide näyttää todennäköiseltä. Henkilökunnalle järjestetään säännöllinen työnohjaus ja yllättävissä kriisitilanteissa työnohjausta järjestetään yksittäiseen tapahtumaan liittyen.

Lastenkodin arjessa väkivaltatilanteita ehkäistään ennakoimalla ja huolehtimalla, että työvuoroissa on paikalla riittävästi hoito- ja kasvatushenkilöstöä. Jos osastolla tapahtuu väkivaltatilanne, työvuorossa olevat aikuiset käyttävät hälytintä, joka kutsuu kaikki työvuorossa olevat paikalle turvaamaan muut osastolla olevat lapset. Lisäksi vartiointiliike tulee hälytyksen jälkeen paikalle.

Henkistä tai fyysistä väkivaltaa lasta kohtaan tai lasten välillä tai hoito-, ja kasvatushenkilöstöön tai muuhun henkilöstöön kohdistuvana ei sallita. Lasta ei niin ikään saa kohdella väkivaltaisesti tai alistavasti hoito- ja kasvatushenkilöstön taholta. Jos lapsi kokee tulleensa lastenkodissa kohdelluksi väkivaltaisesti tai alistavasti aikuisten tai toisten lasten taholta, on hänen hyvä kertoa asiasta omaohjaajalle tai muulle työvuorossa olevalle hoito- ja kasvatushenkilölle. Lapsen on hyvä olla asiasta yhteydessä myös sosiaalityöntekijään.

Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen avohuollon sijoituksen aikana

Avohuollon sijoitus perustuu vapaaehtoisuuteen, joten avohuollon sijoituksen aikana ei ole mahdollista käyttää lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Mikäli avohuollon sijoituksen aikana tulee tarvetta käyttää lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä, hoito- ja kasvatushenkilöstön tulee ilmoittaa asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on arvioida yhdessä sosiaalipäivystyksen kanssa, täyttyvätkö kiireellisen sijoituksen kriteerit vai tuleeko lapsi kotiuttaa.

Rajoittamistoimenpiteet kiireellisen sijoituksen ja huostaanoton aikana

Lastensuojelulain 65-70 § liittyvät **lastenkotilaitoksissa** tehtäviin rajoitustoimenpiteisiin.

Laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluva henkilö= ohjaaja, lastenhoitaja, yöhoitaja

Laitoksen johtajan määräämä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö = Laitoksen johtaja on tehnyt yksikössään päätöksen siitä, minkä vakanssin haltijat voivat tehdä lastensuojelulain 66§, 67§, 69§ ja 70§ mukaiset päätökset.

Yhteydenpidon rajoittaminen (Lastensuojelulaki 62§)

Kiireellisen sijoituksen ja huostaanottopäätökseen perustuvan sijoituksen aikana lapsen ja vanhemman välisestä yhteydenpidosta päätetään asiakassuunnitelmatapaamisessa. Mikäli lapsen, vanhemman ja sosiaalityöntekijän näkemys tapaamisten toteuttamisesta eriävät toisistaan, tulee kyseeseen yhteydenpidon rajoittaminen.

Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä, 62 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta rajoittamisesta voi kuitenkin päättää myös lastensuojelulaitoksen johtaja.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee päätöksen yhteydenpidon rajoittamisesta enintään yhdeksi vuodeksi. Päätöksessä on mainittava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu, millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan. Päätöksen vahvistaa huostaan otetun lapsen osalta Ulkopuoliset sijoitukset yksikön johtava sosiaalityöntekijä.

Kiireellisessä sijoituksessa yhteydenpidon rajoittamiseen liittyvän päätöksen valmistelee sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä ja vahvistaa sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä kiireellisen sijoituspäätöksen yhteydessä.

Yhteydenpidon rajoitus on lopetettava heti, kun se ei enää ole 62 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tarpeellinen.

Aineiden ja esineiden haltuunotto (Lastensuojelulaki 65§)

Jos lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, ne on otettava laitoksen haltuun. Samoin on otettava laitoksen haltuun lapsella olevat aineet tai esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen

Haltuunoton voi tehdä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Asiasta on viipymättä ilmoitettava johtajalle tai hänen määräämälleen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalle henkilölle, jonka tulee tehdä haltuunotosta päätös, jollei omaisuutta palauteta.

Henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus (Lastensuojelulaki 66§)

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, on suoritettava henkilöntarkastus. Samoin on otettava suoritettava henkilökatsastus, jos lapsella epäillään olevan aineita tai esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen

Tarkastuksen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa, jollei erityisestä syystä muuta johdu. *Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta*, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö.

Omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen. Lähetysten luovuttamatta jättäminen (Lastensuojelulaki 67§)

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, aineita tai esineitä taikka lapsen olinpaikka on sijaishuollon tarkoituksen toteuttamiseksi kiireellisesti selvitettävä, saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa.

Tarkastamisesta päättää ja tarkastamisen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus voidaan kuitenkin erityisestä syystä tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Lapselle tulee selvittää tarkastuksen syy.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus erityisestä syystä tehdä päätös siitä, että lapselle tarkoitettu viesti on jätettävä kokonaan tai osaksi toimittamatta tai muu lähetys kokonaan tai osaksi luovuttamatta lapselle, jos viestin tai lähetyksen sisällön voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioiden perustellusti arvioida vakavasti vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä. Lähetys on viipymättä toimitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksentekoa varten.

Kiinnipitäminen (Lastensuojelulaki 68§)

Lastenkodin hoitohenkilöstö pyrkii kouluttautumisella ja omalla toiminnallaan välttämään kiinnipitotilanteita. Kiinnipitoon ei pidä koskaan ryhtyä, mikäli itsellä on epävarma olo sen toteuttamisesta. Kiinnipitoa ei voi tehdä lapsen omassa huoneessa siten, että huoneen ovi on suljettuna.

Kiinnipito kirjataan aina asiakastietojärjestelmään ja sen lukevat kaikki kiinnipitotilanteessa olleet työntekijät. Kiinnipidosta ilmoitetaan laitoksen johtajalle. Mikäli johtaja tekee kiinnipidon, on siitä ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Kiinnipidon voi suorittaa vain kiinnipitoon koulutuksen saaneet henkilöt tai tarvittaessa koulutuksen saaneen henkilön ohjauksessa.

<u>KIINNIPIDON TOIMINTATAVAT TURUN LASTENKODEISSA:</u>

<u>Kiireellisessä sijoituksessa tai huostaanottopäätöksen ollessa voimassa:</u>

- Kiinnipitoon turvaudutaan vain tilanteessa kun lapsi on vaaraksi itselleen tai muille eikä muita toimintatapoja ole käytettävissä.
- Kiinnipidon voi tehdä vain työntekijä, jolla on kiinnipidon koulutus.

- Kiinnipidon suorittanut työntekijä tekee kiinnipidosta kirjaukset lapsen asiakastietoihin
- Kiinnipidon suorittanut työntekijä ilmoittaa kiinnipidosta mahdollisimman pian omalle esimiehelleen ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
- Mikäli yksikön esimies suorittaa kiinnipidon, tulee hänen ilmoittaa siitä mahdollisimman pian sijaishuollon toimistopäällikölle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja toimittaa kiinnipidosta erillisen kirjallisen selvityksen.
- Esimiehelle tehdään erillinen, kirjallinen kuvaus tapahtuneesta, esimerkiksi kopioidaan asiakastietojärjestelmään tehty kirjaus ja printataan se erilliselle paperille.
- Kiinnipidossa pyritään siihen, että tilanteessa on aina paikalla toinen hoitohenkilöstöön kuuluva henkilö.
- Kaikki mukana olleet tekevät aina vaara- ja uhkatilanneilmoituksen.
- Lastenkotien henkilöstölle järjestetään koulutusta joka antaa henkilöstölle toimintamalleja ennakoida tilanteita ja välttää kiinnipitotilanteita.
- Jokainen yksikköön tuleva työntekijä tulee perehdyttää kiinnipitojen toimintatapoihin.
- Harjoittelijoina toimivat henkilöt eivät voi suorittaa kiinnipitoja. Lyhytaikaiset sijaiset tulee perehdyttää kiinnipitojen tekemiseen työhönottotilanteessa.
- Harjoittelijoina olevien henkilöiden työskentely osastolla, jossa on vaara ennakoimattomille tilanteille, tulee arvioida erityisellä huolella ja vastuuhenkilön tulee olla tietoinen vastuustaan suhteessa harjoittelijaan.

Kirjaukset kiinnipitotilanteesta:

- Kirjausten tulee olla tarkkoja varsinkin kiinnipito/väkivaltatilanteissa. Tilannetta johtanut henkilö kirjaa tilanteen asiakastietojärjestelmään.
  - Tilanteessa mukana olleet lukevat kirjauksen läpi.
  - Jos he haluavat lisätä/korjata jotain tekevät ensimmäisen kirjauksen perään omilla tunnuksillaan uuden kirjauksen.
  - Tilanteet kuvaillaan tarkasti, kuka oli paikalla, missä kukin seisoi, mitä teki, miten tapahtumat etenivät.
  - Tämä on tärkeää hoidollisista syistä ja osapuolten oikeusturvan kannalta.
- Kiinnipitotilanne on aina myös purettava keskustelemalla kiinnipidossa olleen lapsen kanssa. Lapsen kanssa on hyvä sopia, miten vastaavassa tilanteessa tulisi jatkossa toimia, jotta kiinnipitoon ei päädyttäisi.

Liikkumisvapauden rajoittaminen (Lastensuojelulaki 69§)

Laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi päättää yhteensä enintään seitsemän vuorokautta kestävästä rajoittamisesta. Tätä pidemmästä yhteensä enintään 30 vuorokautta kestävästä rajoittamisesta tekee päätöksen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Asiasta on ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksen tekemistä varten.

Rajoituspäätöksellä voidaan määräajaksi asettaa kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyistä asuinyksikön tiloista.

Rajoittaminen ei saa ilman uutta päätöstä jatkua yli seitsemää vuorokautta. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta. Rajoittamista ei saa määrätä laajempana eikä pidemmäksi

ajaksi kuin lapsen hoito ja kasvatus välttämättä edellyttää. Toimenpide on myös lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätön.

Liikkumisvapauden rajoittamispäätöksen aikana lapsella on oikeus osallistua opetukseen normaalisti.

Liikkumisvapauden ja yli 30 vrk kestävän yhteydenpidon rajoittamispäätöksen yhteydessä sosiaalityöntekijä järjestää lapselle ja läheiselle hallintolain mukaisen kuulemisen.

Eristäminen (Lastensuojelulaki 70§)

Eristämisestä tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Eristämisen tulee tapahtua laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstön jatkuvan huolenpidon alaisena.

Lapsi saadaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on vaaraksi itselleen tai muille taikka jos eristäminen on muusta erityisen perustellusta syystä lapsen hengen, terveyden tai turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Eristämistä ei saa ilman uutta päätöstä jatkaa yhtäjaksoisesti yli 24 tuntia. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Kun lapsi on määrätty eristettäväksi, on samalla määrättävä, kenen tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta. Lapsen olosuhteet eristämisen aikana on järjestettävä niin, että lapsi saa riittävän huolenpidon ja hoidon sekä mahdollisuuden keskustella hoitajan kanssa.

Eristämistä voidaan välittömästi jatkaa uudella päätöksellä, jos eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole edelleenkään tarkoituksenmukaista tai mahdollista järjestää muulla tavalla. Tällöinkään eristämisen pisin kokonaisaika ei saa ylittää 48 tuntia.

Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä on lapselle suoritettava lääkärintarkastus, mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Tarvittaessa lääkärintarkastus tulee suorittaa myös eristämisen alkaessa tai eristämisen aikana. Lääkärintarkastusta varten lapselle tulee varata aika omasta terveyskeskuksesta tai pyytää lääkäriä käymään lastensuojeluyksikössä.

Eristämisestä on ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä tai sen jatkamisesta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Rajoitustoimenpiteiden kirjaaminen. Vaikutus asiakassuunnitelmaan sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmaan (Lastensuojelulaki 71§)

Lastensuojelulaitoksen on asianmukaisesti kirjattava käyttämänsä rajoitustoimenpiteet. Kirjaamisen tulee sisältää rajoitustoimenpiteen kuvaus, toimenpiteen peruste ja kesto, toimenpiteestä päättäneen, sen käytännössä toteuttaneen ja siinä läsnä olleen henkilön nimi sekä tarvittaessa erityinen syy. Lisäksi on mainittava toimenpiteen mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Kirjaamisessa on myös mainittava, miten lasta on kuultu ennen rajoitustoimenpiteestä päättämistä tai sen toteuttamista ja lapsen mielipide asiasta.

Kirjaamisten sisältö on lähetettävä tiedoksi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle kuukausittain.

Sosiaalityöntekijän suorittama arviointi rajoitustoimenpiteistä
Lasta koskevaa asiakassuunnitelmaa tarkistettaessa tulee erityisesti arvioida lapseen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden tavoitteiden toteutumista ja niiden vaikutusta asiakassuunnitelmaan. Jos tarvetta asiakassuunnitelman välittömään tarkistamiseen ilmenee, laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee ilmoittaa asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Lapsen kanssa tulee riittävästi keskustella häneen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden syistä ja mahdollisista vaikutuksista hoito- ja kasvatussuunnitelmaan ja asiakassuunnitelmaan.

Asiakkaan kohtelu
Lapsen kohtelu lastenkodissa ei saa olla alistavaa eikä lapsen ruumiillista koskemattomuutta tai fyysistä tai henkistä itsemääräämisoikeutta saa loukata ilman lastensuojelulaissa ilmeneviä perusteltuja syitä.

Työntekijän kohtelu työpaikalla asiakkaan taholta
Mikäli lapsi tai hänen läheisensä kohdistaa epäasiallista käyttäytymistä, uhkaa tai väkivaltaa henkilökuntaan, tilanteeseen puututaan välittömästi yksikön toisen työntekijän tai esimiehen toimesta. Lapsi ja hänen läheisensä puhutellaan tilanteessa. Rikosoikeudellisessa vastuussa olevan henkilön osalta arvioidaan tutkintapyynnön/rikosilmoituksen tekeminen poliisille. Hyvinvointitoimialan ja konsernihallinnon lakimiehet antavat ohjeistusta työntekijälle, mikäli rikosilmoitus johtaa oikeudenkäyntiin. Turun kaupungilla on ohjeistus näitä tilanteita varten.

Asiakkaan osallisuus
Lastenkodissa pidetään omia lastenkokouksia, jossa suunnitellaan retkiä ja muuta vapaa-ajan toimintaa sekä hyviä yhteisiä käytäntöjä lastenkodin arkeen. Lisäksi Turun Hyvinvointitoimialan lastensuojelulaitoksille on perustettu vuoden 2018 aikana asiakasraatitoimintaa. Niin sanotut pikkuraadit kokoontuvat omissa lastenkodeissaan 4-6 kertaa vuodessa. Tämän lisäksi on iso asiakasraatitapaaminen1-2 kertaa vuodessa. Isossa raadissa kokoontuu lastenkotien pikkuraadit samanaikaisesti.

Asiakasraatitoiminnassa on kyse lasten ja nuorten oikeuksista ja osallisuudesta sekä sijaishuollon kehittämisestä palvelun käyttäjiä kuunnellen. Haluamme antaa vaikuttamisen mahdollisuuden heille, jotka ovat parhaimpia asiantuntijoita omaan elämään ja arkeen liittyvissä asioissa. Samalla lapset ja nuoret saavat mahdollisuuden harjoitella kansalaisuustaitoja ja aikuisille avautuu mahdollisuus osoittaa arvostusta lasten ajatuksille. Raatitoiminta tekee lapset ja heidän tilanteensa näkyväksi.

Asiakkaiden ja omaisten osallistuminen yksikön laadun ja omavalvonnan kehittämiseen
Lasta kuullaan yhteisten asioiden ja tilojen hoitamisen yhteydessä. Aikuisten tehtävänä on antaa välitöntä palautetta lasten mukanaolon merkityksestä ja tätä kautta vahvistaa heidän kokemusta osallisuudesta. Osallisuuden toteutuminen edellyttää lapsen saavan kokemuksen siitä, että hänelle tärkeät asiat ovat tulleet kuulluiksi ja niillä on ollut merkitystä. Osallistumisen mahdollisuuksien ja edellytysten luominen on kaikkien aikuisten yhteinen velvollisuus.

Asiakkaiden (lasten, vanhempien ja läheisten) antama suora asiakaspalaute ja vuosittain toteutettavan asiakaskyselyn kautta saatu asiakaspalaute huomioidaan osana yksikön laadun arviointia ja kehittämistä. Mikäli asiakkaan tekemässä muistutuksessa kiinnitetään huomiota lastenkodin toiminnan laatupoikkeamaan, tehdään siitä asianmukaiset ilmoitukset (vaara- ja uhkatilanneilmoitus/Haipro) ja käsitellään osana riskienhallintaprosessia.

Asiakaspalautteen kerääminen
- Asiakkailla on jatkuva mahdollisuus antaa palautetta sähköisesti turku.fi sivustolla, kirjallisesti lastenkotien palautelaatikoihin sekä sanallisesti suoraan henkilökunnalle.
- Vuosittain tehdään erillinen asiakastyytyväisyyskysely.
- Kaikilla lapsilla on sosiaalityöntekijän yhteystiedot.
- DoTkussa on oma vaikuttavuuskysely asiakkaille.

Palautteen käsittely
Lastenkotien omissa kokouksissa on oma erillinen tila ja aika asiakasraatiasioille sekä muille asiakaspalautteille. Esimieskokouksissa käsitellään asiakaspalautetta säännöllisesti. Kehitämme sijaishuoltoa kokoajan ja asiakkaiden kuuleminen on tärkeä osa sitä.

Lisäksi lastensuojelulaki velvoittaa kunnallisten tai alueellisten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien tekemiseen ja suunnitelmien käsittelyyn kunnanvaltuustossa vähintään kerran valtuustokauden aikana. Suunnitelman on tarkoitus ohjata lastensuojelun kehittämistä, siihen varattavia resursseja ja

niiden kohdentamista sekä määrittää työn painopisteet. Tämän vuoksi olisi hyvä, että valtuusto ottaisi vastaan Turun hyvinvointitoimialan ison asiakasraadin muistion kerran kaudessa vastaan.

Asiakkaan oikeusturva
Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä toteuttaa tehtävässään sijaishuoltopaikan valvontaa ja huolehtii lapsen oikeusturvan toteutumisesta. Tarvittaessa lapselle haetaan lastensuojelun edunvalvoja. Lapsella ja huoltajalla on mahdollisuus olla yhteydessä sosiaaliasiamieheen tai tehdä muistutus tai valitus kohtelustaan. Asiakkaalle selvitetään päätösten tekemisen yhteydessä oikaisuvaatimuksiin liittyvät käytännöt.

Muistutukseen vastaaminen
Esimies Satu Haapanen, lastensuojelun johtaja Eira Virolainen tai palvelualuejohtaja Sirpa Kuronen vastaavat muistutuksiin. Muistutukset lähetetään kirjallisina Hyvinvointitoimialan kirjaamoon.

Sosiaaliasiamiehen nimi ja yhteystiedot sekä tiedot hänen tarjoamistaan palveluista
Sari Huusko p.02 2626171 / 040 8372013, puhelinajat ma – to 10.00 – 12.00.

Sosiaaliasiamies neuvoo asiakkaita asiakalain soveltamiseen liittyvissä asioissa, avustaa muistutuksen tekemisessä ja tiedottaa oikeuksista. Hän toimii asiakkaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi ja seuraa heidän oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa. Hän antaa selvityksen tehdyistä muistutuksista / kanteluista kaupunginhallitukselle.

Muistutus tehdään asiallisesti ja mahdollisimman nopeasti ilman tarpeetonta viivettä. Muistutus tehdään vapaamuotoisena tai valmiille lomakkeelle, joka on sähköisessä muodossa. Muistutuksena käsitellään palautetta, jonka asiakas nimeää muistutukseksi tai jonka voi tulkita sellaiseksi. Muistutus tehdään laitoksen johtajalle. Se toimitetaan kirjaamoon kirjallisena.
Palvelualuejohtaja vastaa siihen kirjeitse kohtuullisessa ajassa (enint.1 kk).

Asiakasperhe voi tehdä kantelun Sosiaali- ja terveysministeriön lupa- ja valvontavirastoon (Valvira), Lounais-Suomen aluehallintavirastoon (AVI), eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille.

Kantelu ja muistutus kirjataan Hyvinvointipalveluiden asiakirjan hallintaohjelma JoutseNettiin, hallinnon toimistosihteeri ohjaa asiakirjan yksikön esimiehelle, toimistopäällikölle ja palvelualuejohtajalle. Laitoksen johtaja selvittää tapahtumien kulun, pyytää lausunnon asianosasisilta työntekijöiltä ja vastaa kirjallisesti kanteluun. Kantelu käsitellään lastenkodissa esimiehen toimesta ja toimitetaan lastensuojelun johtajalle. Lastenkodissa mietitään asiakasprosessin kulku ja mietitään jatkotyöskentelyä asiakaslähtöisemmin.

Muistutuksen tavoiteaika käsittelylle on 14 vuorokautta (enintään 1 kk).

Kuluttajaneuvonnan yhteystiedot ja palvelut löytyvät osoitteesta: www.kuluttajaneuvonta.fi.

7 Palvelun sisällön omavalvonta

Hyvinvointia, kuntoutumista ja kasvua tukeva toiminta
Lapselle laaditaan yksilölliset hoito- ja kasvatussuunnitelmat asiakassuunnitelman lisäksi ja ne tarkistetaan säännöllisin väliajoin. Suunnitelmat sisältävät asiakkaiden fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueet.

Lapsen liikunta- ja harrastustoimintaa tuetaan. Lapsella on mahdollisuus jatkaa jo aiemmin aloitettua harrastustaan tai häntä tuetaan uuden harrastuksen aloittamisessa.

Lapsen toimintakykyä, hyvinvointia ja kuntouttavaa toimintaa koskevat tavoitteet on kirjattu asiakassuunnitelmiin. Näiden tavoitteiden toteutumista seurataan. Lisäksi seurantaa tapahtuu päivittäisraporteissa, Effica-seurannoissa, palavereissa yms.

Lapselle järjestetään hänen tarvitsemansa palvelut terveydenhuollosta, erikoissairaanhoidosta ja koulutoimesta. Tarvittaessa lapsen palveluntarve arvioidaan myös vammaispalveluissa esim. lapsen neurologisen tuen tarpeen arvioimiseksi.

Ravitsemus
Lasta ohjataan monipuoliseen ja terveelliseen ruokavalioon. Lisäksi lapsella on neuvola- ja kouluterveydenhoidon seuranta ja tarvittaessa yksilölliset painon seurannat.

Lasten ja nuorten riittävää ravitsemuksen tasoa tuetaan säännöllisen ruokailun avulla:
Lastenkodin ruokailut ovat rytmitetty seuraavasti: aamupala klo 6-8, lounas klo 12, välipala klo 14, päivällinen klo 16, iltapala klo 19–20. Lasta ohjataan monipuoliseen ja terveelliseen ruokavalioon.

Ravitsemusterapeutti on tarkastanut lastenkodin ruokalistat ja antanut ikätasoiset suositukset. Lasten- ja nuorten poliklinikan ylilääkäri on antanut suositukset d-vitamiinin ympärivuotisesta käyttämisestä.

Hygieniakäytännöt
Lastenkodissa on Hyvinvointi toimialan hygieniaohjeistus käytössä; käsidesit, käsipaperit ja rullapyyhkeet ovat käytössä. Epidemia-aikana on käytössä tiiviimpi kosketuspintojen puhdistus. Lastenkodissa käytetään kertakäyttöisiä siivousliinoja. Henkilökohtaisesta hygieniasta huolehditaan yksilökohtaisesti ja käytäntöjä tarkistetaan päivittäin arjessa. Jokaisen yksilökohtainen tarve on määritelty hoito- ja kasvatussuunnitelmassa. Toteutumista seurataan päivittäin.

Terveyden- ja sairaanhoito
Asiakkaiden sairaanhoito sekä hammashoito järjestetään kunnallisten terveyskeskus- ja hammashoitopalveluiden kautta, jonne yhteys kiireettömissä tapauksissa. Kiireellisestä sairaanhoidosta huolehtii terveyskeskuksen päivystys.
Äkillisissä kuolemantapauksissa yhteydenotto hätäkeskukseen, jossa jatketaan tilanteen hoitamista. Oma yksikkö on yhteydessä vainajan omaisiin. Yksiköissä on esillä myös yleinen hätänumero sekä yksikön osoitetiedot mahdollista hätätilannetta varten.

Pitkäaikaissairaiden terveyden edistämiseksi tehdään yhteistyötä lasten ja nuorten psykiatrisen poliklinikan, lasten ja nuorten poliklinikan, kouluterveydenhuollon sekä tarvittaessa erikoissairaanhoidon kanssa.

Asiakkaiden terveyden- ja sairaanhoidon toteutumisesta vastaa henkilökunta. Lasta kuitenkin kannustetaan terveyden- ja sairaanhoidon asioiden itsenäiseen hoitamiseen (mm. ajanvaraus, lääkärikäynnit) oman ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Lapsen terveydenhuollon käytännöt tulee kirjata asiakassuunnitelmaan, ja jokainen asiointi kirjataan Efficaan.

Lääkehoito
Turvallinen lääkehoito perustuu säännöllisesti seurattavaan ja päivitettävään lääkehoitosuunnitelmaan. Lääkehoitosuunnitelma päivitetään kerran vuodessa. Ehkäisevän terveydenhuollon ylilääkäri vahvistaa lastenkodin lääkehoitosuunnitelman. Yksikön lääkehoidosta vastaavat esimies sekä koulutuksen saaneet sairaanhoitajat ja ohjaajat. Vuorossa oleva työntekijä vastaa lapsen lääkehoidon toteutumisesta.

Annetut lääkkeet kirjataan Effica-asiakastietojärjestelmään. Henkilökunta suorittaa lääkeosaamiskoulutuksen, joko LOVE:n tai miniLopin.

Yhteistyö muiden palvelunantajien kanssa
Tiedonkulku ja yhteistyö asiakkaan palvelukokonaisuuteen kuuluvien toimijoiden kanssa toteutetaan muun muassa moniammatillisissa verkostopalavereissa, palavereissa, puhelinkontaktein, omahoitajan mukana ololla asiakkaan kontrollikäynneillä eli verkostoitumalla lapselle tärkeiden yhteistyötahojen kanssa avoimesti ja perhettä kunnioittaen ja heidän kanssaan yhteistyössä toimien.
Vanhemmalta pyydetään erillinen lupa jos lapsen asiassa konsultoidaan esim. erikoissairaanhoitoa.

Alihankintana tuotetut palvelut (määräyksen kohta 4.1.1.)
Kaupunkitasolla on määritelty ulkopuolisten hankintojen kilpailutuksista.
Lapsen / nuoren sosiaalityöntekijä vastaa muista asiakaspalveluhankinnoista / palveluista (terapia, tukihenkilö jne).

8 Asiakasturvallisuus

Yhteistyö turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa
Jokaisella työntekijällä on velvollisuus puuttua asiakasturvallisuudessa havaitsemiin epäkohtiin ja tiedottaa niistä muulle henkilökunnalle ja esimiehelle. Yksikköön on laadittu turvallisuusopas ja -suunnitelma, joihin on koottuna (asiakas)turvallisuuteen liittyvät asiat.

Turvallisuusoppaassa on näkyvissä työyksikön perustiedot:

- rakennus, asiakkaat, henkilökunta ja vierailijat.
- Millaiset fyysiset tilat ovat, ketkä siellä työskentelevät ja keitä siellä vierailee, kuka ulkopuolinen mahdollisesti käyttää tiloja

Turvallisuusohjeista ilmenee toiminta poikkeustilanteissa ja miten minimoidaan vaaratilanteiden aiheuttamat seuraamukset.

Paloturvallisuuteen liittyvät toiminta-ohjeet ja paloturvatekniikka ohjeistus; miten ennaltaehkäistään tulipaljon syntyminen (=paloturvallinen käyttäytyminen ja toiminta) ja miten toimitaan tulipalon syttyessä (> hälytys, evakuointi ja alkusammutus). Miten minimoidaan syntyneet vahingot.

Palosammutus koulutusta ja harjoituksia järjestetään säännöllisesti työntekijöille.
Poistumisharjoituksia järjestetään säännöllisesti. Poistumissuunnitelma on tehty yksiköissä. Poistumisturvallisuusselvitys on hyväksytty maaliskuussa 2017. Pelastussuunnitelma on päivitetty maaliskuussa 2017.

Henkilöturvallisuuteen kuuluvat asiat, kuten vartiointi, hälytys ja turvahälyttimet on ohjeistettu ja niistä on laadittu kirjalliset ohjeet yksiköissä.
Henkilökunnan turvallisuuden takaaminen asiakasperheen tai ulkopuolisen henkilön aiheuttamassa vaaratilanteessa.

Tietoturvaan liittyvä salassapito käsittää ohjeet salassa pidettävien tietojen oikeanlaisesta käsittelystä, säilyttämisestä ja hävittämisestä (koulutus, ohjeistus, toiminta-ohjeet)
Toiminta-ohjeet ja koulutus sähkö-, vesi-, hissi ym. ongelmien sattuessa eli kiinteistöturvallisuus

Lastenkodissa on turvallisuusopas, pelastussuunnitelma ja turvallisuusvastaava tai -ryhmä. Paloilmoitusjärjestelmä on automaattinen. Hyvinvointi toimialan organisaatiossa on oma turvallisuussuunnittelija, joka kouluttaa henkilökuntaa säännöllisin välein sekä koordinoi eri tahojen yhteistyötä. Yksiköt käyttävät vartiointipalveluja tai poliisia tarvittaessa.

Asiakkaalle hankitaan tarvittaessa edunvalvonta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän toimesta.

Henkilöstö

Hoito- ja hoivahenkilöstön määrä, rakenne ja riittävyys sekä sijaisten käytön periaatteet
1 vastaava ohjaaja, 6 ohjaajaa, yöhoitaja
Henkilökunnan koulutusjakauma:
Hoito- ja kasvatushenkilöt:
Sosionomi 7
Mielenterveyshoitaja 1

Esimiehellä on lisäksi laitoshuollon johtajan erikoistumisopinnot.

Taloushenkilöstöön kuuluu laitosapulainen.

Henkilöstöä rekrytoidaan yhteistyössä rekrytointipalveluiden kanssa. Avoimeksi tulleet vakanssit täytetään ammattipätevillä työntekijöillä. Esimies vastaa vuorojen henkilöstövoimavarojen riittävyydestä.

Tyky-toimintaan on oikeus niillä työntekijöillä, jotka ovat yhtäjaksoisesti hoitamassa palvelussuhdettaan vähintään 4 kk kalenterivuoden aikana. Kaupungin tulee myös olla ensisijainen työnantaja. Tyky-toiminta toteutetaan käyttörannekkeen avulla. Rannekkeeseen on ladattu pisteitä, joilla työntekijä voi ostaa lippuja Turun kaupungin omissa kulttuuri- ja liikuntapaikoissa.

Työhyvinvointia tuetaan kannustamalla työntekijöitä taukoliikuntaan. Taukoliikunnan tavoitteena on ennaltaehkäistä päivittäisissä työrutiineissa toteutuvien yksipuolisten työasentojen aiheuttamia lihasjännityksiä, sekä näistä aiheutuvaa lihasväsymystä. Kaupungin kaikissa henkilökohtaisissa ja yhteiskäyttöisissä tietokoneissa on käytössä taukoliikuntaohjelma. Ohjelman nimi on Ergo Pro.

Henkilöstö voimavarana –ohjelmassa työhyvinvointi on yksi kolmesta strategisesta painopistealueesta. Työhyvinvoinnin kehittämisen tulee olla osa työpaikan toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Työhyvinvoinnin luomiseen ja kehittämiseen osallistuvat kaikki, työhyvinvoinnista ovat vastuussa kaikki organisaatiotasoon tai tehtävään katsomatta.

Työhyvinvoinnin mittarina käytetään Työterveyslaitoksen toimesta toteutettavaa Kunta 10 kyselyä, joka toteutetaan joka toinen vuosi (2016, 2018). Kyselyn tulokset käsitellään ja analysoidaan ja niiden perustella palvelualueella ja toimialalla tehdään suunnitelma työsyvinvoinnin parantamiseksi.

Työkyvyn hallintamalli on varhaisen välittämisen toimintatapa, jota käyttämällä havaitaan työntekijän / työyhteisön työn tekemiseen liittyvät ongelmat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Esimiehen tehtävä on puuttua välittävällä otteella systemaattisesti, ongelmallisiksi koettuihin asioihin, ettei yksilön tai työyhteisön työkyky / työhyvinvointi vaarannu.

Työkyvyn hallinnan toimintaprosessi

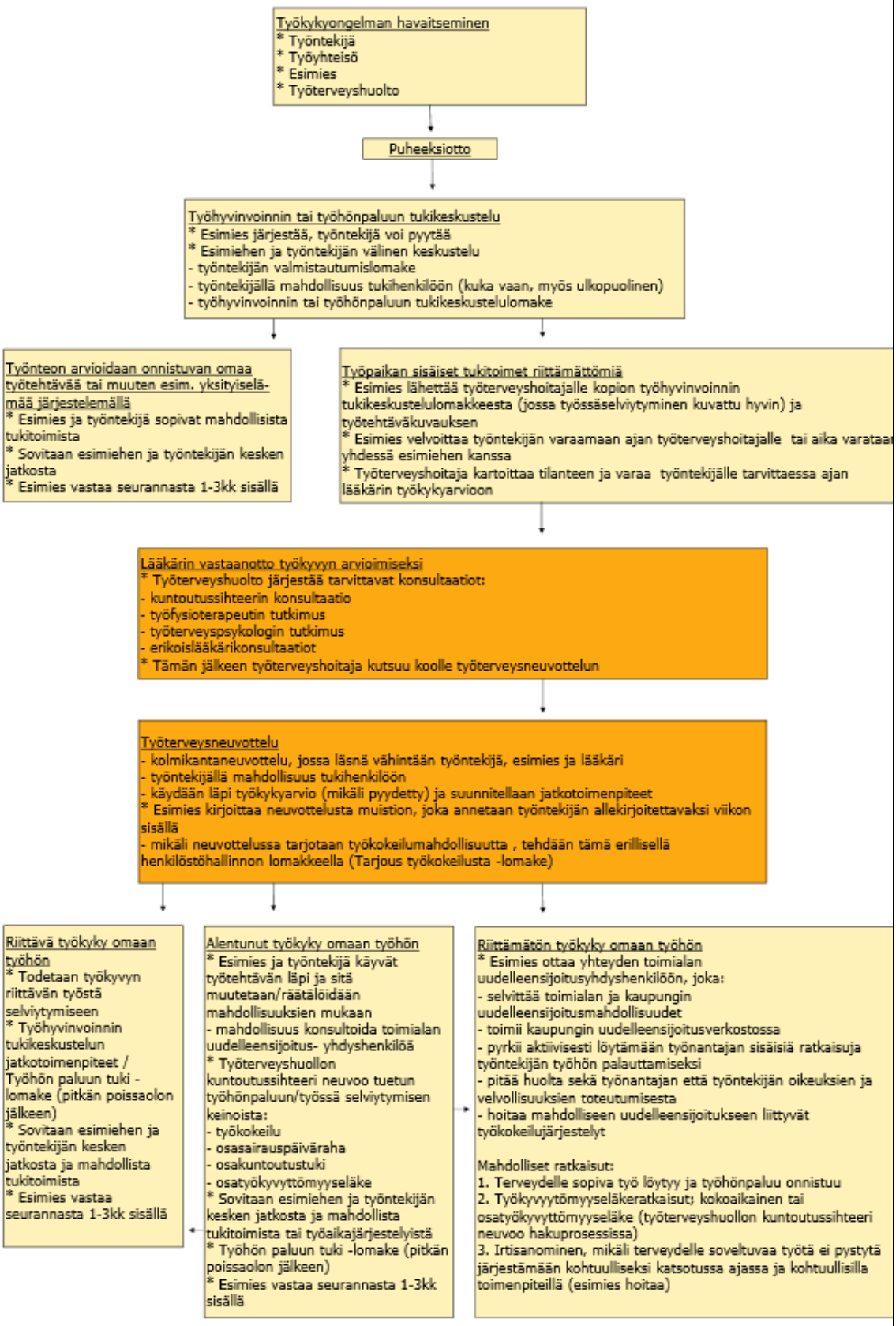

Työhyvinvointikeskusteluiden ja työhön paluun tuki –keskustelujen avulla esimies käy työntekijän kanssa läpi työhön liittyviä riskitekijöitä ja tekee suunnitelma tarvittaessa yhdessä työterveyshuollon kanssa työhyvinvoinnin tukemiseksi.

Työntekijällä on aina asiakastyöhön liittyvässä kriisitilanteessa tai muutoin olla yhteydessä Työterveyshuollon työterveyshoitajaan, psykologiin tai työterveyslääkäriin. Työterveys on tarvittaessa mukana työelämän muutoksen ja työntekijän tukemiseen liittyvissä keskusteluissa. Työterveyshuolto toteuttaa yksiköihin tarvittaessa työpaikkaselvityksen, jonka avulla työyhteisö saa apua vaikeiden asioiden käsittelemiseen. Työpaikkaselvityksen tekemiseen osallistuvat työterveyslääkäri, sairaanhoitaja ja psykologi.

Työntekijöiden vaikuttamismahdollisuudet
Työntekijät voivat vaikuttaa oman työnsä sisältöön ja esittää yksikön tiimipalavereissa kehittämisehdotuksia. Kaupunkitasoisesti työntekijät voivat tehdä aloitteita, jotka otetaan käsittelyyn konsernihallinnossa ja ohjataan käsiteltäviksi palvelualueelle ja yksikköön. Yksikön esimiehen tehtävänä on edistää henkilöstön osallistumista oman työnsä kehittämiseen ja suunnitteluun. Yksiköissä pidetään säännöllisiä kehittämispäiviä. Työvuorosuunnittelussa on käytössä sähköinen asiointi, jonka avulla työntekijät voivat vaikuttaa omaan työvuorolistaansa.

Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet
Sijaisia ja vakituisia työntekijöitä palkattaessa kiinnitetään huomio henkilön koulutukseen, kokemukseen ja kiinnostukseen. Hakijat haastatellaan esimiehen toimesta. Kelpoisuuslaki määrittää kelpoisuusvaatimukset. Palkattavalta henkilöltä tarkistetaan tutkinto- ja työtodistukset sekä lasten kanssa työskentelevien rikosrekisteriote sekä todistus terveystilasta. Valviran ammattirekisterimerkntä tarkastetaan sosionomien ja lähihoitajien osalta.

Sijaisena voidaan käyttää myös alan opiskelijoita ja sijaisten käytössä pyritään käyttämään sijoitetuille lapsille tuttuja työntekijöitä. Hoidon laatu ja asiakasturvallisuus turvataan uusien työntekijöiden riittävällä perehdyttämisellä yksikön työtapoihin, huolehtimalla riittävästä henkilökuntamäärästä.

Yksikön henkilökunnan rekrytointia ohjaavat seuraavat periaatteet:
- Henkilökunta rekrytoidaan Kunta Rekryn kautta.
- Vakansseihin vaadittavia kelpoisuusehtoja noudatetaan.
- Avoimet vakanssit pyritään täyttämään mahdollisimman pian.
- Rikosrekisteriotteet vaaditaan yli 3 kk työsopimuksilla olevilta.
- Pyritään käyttämään samoja sijaisia, yleensä alan opiskelijoita.

Kuvaus henkilöstön perehdyttämisestä ja täydennyskoulutuksesta
Lastenkodeissa on perehdytyskansio, joka päivitetään säännöllisesti. Perehdytysvastaava perehdyttää ja antaa uudelle työtekijälle perehdytyslomakkeen. Työvuorossa oleva työntekijä on velvollinen perehdyttämään uutta työntekijää. Jokainen työntekijä lukee ja allekirjoittaa työasemien, tietoliikenneverkon ja tietojärjestelmien käyttäjäsitoumuksen saadakseen järjestelmien käyttöoikeudet työsuhteen alkaessa. Tietoturva- ja tietosuoja ohjeet löytyvät Turun kaupungin digitaaliselta työpöydältä (Metkusta). Uudet työntekijät perehdytetään asiakastietojärjestelmään. Tietohuoltopäiviä on säännöllisesti. Jokainen henkilökuntaan kuuluva tekee vuosittain Tietoturvakoulutuksen (Navisec), josta tulostetaan todistus hyväksytystä suorituksesta.

Hyvinvointitoimialalla on oma koulutuskalenteri, josta jokainen työntekijä voi valita itselleen tarpeellisen koulutuksen. Työntekijä osallistuu koulutukseen esimiehen hyväksynnällä ja täydentää esimiehen kanssa omaa osaamisprofiiliaan henkilökohtaiseen SapHr-osioon. Henkilökunnan kouluttautumiselle ollaan avoimia.

Toimitilat
Osastolla olevat tilat henkilökunnan toimistotilaa lukuun ottamatta ovat lasten käytössä. Lapset voivat itse vaikuttaa paljon huoneensa sisustukseen. Lapsen omaa huonetta ei käytä kukaan muu kuin lapsi itse.

Laitosapulainen vastaa yleisten tilojen siivouksesta. Lapset siivoavat huoneensa vähintään kerran viikossa itsenäisesti tai tuetusti. Pääsääntöisesti nuoret pesevät omat pyykkinsä ikätasonsa mukaisesti.

Teknologiset ratkaisut
Lastenkodissa on henkilöturvallisuusjärjestelmä, johon sisältyy kannettavat turvarannekkeet. Hälytys menee vartijalle ja talon muille osastoille. Järjestelmä testataan säännöllisesti kerran kuukaudessa vastuuohjaajan toimesta. Talossa on käytössä automaattinen palohälytysjärjestelmä, kiinteistöhuolto vastaa laitteiston testaamisesta ja huollosta sekä ovihälytykset.

Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden hankinta, käytön ohjaus ja huolto
Asiakkaiden tarvitsemien apuvälineiden hankinta, käytönohjaus ja huollon asianmukainen toteutuminen varmistetaan terveydenhuollon henkilöstön kanssa yhteistyössä jokaisen henkilökohtaisen tarpeen mukaan räätälöidysti sekä sieltä saatujen ohjeiden mukaan.

Jos lastenkodissa on lastenkodin omia laitteita tai tarvikkeita, (esim. verensokerin mittauslaitteet) henkilökunta huolehtii välineistä. Jos lastenkodissa on liikuntarajoitteisen apuvälineitä, Apuvälinelainaamo hoitaa lastenkotien osalta huollot yms.

Yksikössä käytössä olevista rikkoutuneista terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista tehdään asianmukaiset vaaratilanneilmoitukset Haipro-ohjelman kautta. Yksikön esimies ja osastojen vastaavat ohjaajat huolehtivat siitä, että ilmoitukset tehdään asianmukaisesti ja ne käsitellään yksikkökokouksissa ja tarkastetaan toimintakäytännöt.

9 Asiakas- ja potilastietojen käsittely

Informointitiedote henkilötietojen käsittelyssä (www.turku.fi)

Työntekijä allekirjoittaa käyttäjäsitoumuksen ja vaitiolositoumuksen. Jokainen työntekijä kirjautuu omalla roolillaan/ tunnuksillaan asiakastietojärjestelmään. Kirjauksen allekirjoittanut henkilö vastaa kirjoittamastaan tekstistä. Lokitietoja tarkistetaan säännöllisesti. Työsuhteen alussa työntekijä allekirjoittaa käyttäjäsitoumuksen. Tietosuojakoulutus ja –testi suoritetaan vuosittain. (Navisec-koulutus).

Sosiaalipalvelujen rekisteriseloste on julkisesti nähtävissä turku.fi sivuilla: http://www.turku.fi/tietosuoja, kohdassa Aikuis- ja lapsiperhesosiaalityön rekisteri.

Tietosuojavastaavan nimi ja yhteystiedot
Sari Järvinen, Hyvinvointitoimialan tietosuojavastaava
050 595 5028

10 Omavalvontasuunnitelman hyväksyminen

Paikka ja päiväys Turku 18.4.2019
Allekirjoitus Esimies Satu Haapanen

Lapsen hyvän kohtelun suunnitelma

Näin lapset itse sen näkevät

Tämä suunnitelma on Virusmäentien lastenkodin suunnitelma, ja tämä on osa meidän Omavalvonta suunnitelmaa. Tämän suunnitelman avulla varmistetaan, että asiat hoidetaan sijaishuoltopaikassa lasten näkökulmasta hyvällä tavalla. Ääni annetaan heille, jotka ovat parhaita asiantuntijoita omaan elämään ja arkeen liittyvissä asioissa. Ohessa aikuiset saavat mahdollisuuden osoittaa arvostusta lasten ajatuksille. Sillä, miten asioita esitetään ja miten niistä puhutaan, on väliä. Osallisuuden vahvistaminen on ennen kaikkea asennekysymys

Johdanto

Muutama vuosi sitten Turun kaupungin lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidossa käynnistyi asiakasraatitoiminta. Raatitoiminta on ollut kaikille osapuolille erittäin antoisaa osallisuuden opettelua lapsen oikeuksien nimissä. Asiakasraadeissa on pohdittu eri näkökulmista lapsen hyvää kohtelua sijaishuoltopaikassa. Pohdittuja teemoja ovat olleet mm. lapsen osallisuus ja oikeudet, millainen on hyvä lastenkoti, millainen on hyvä ohjaaja ja mitä turvallisuus tarkoittaa.

Näistä lasten ja nuorten ajatuksista syntyi vihkonen; Lastenkoti lasten silmin. Vihkosesta käy ilmi, että lapsilla ja nuorilla on erittäin vahva näkemys turvallisesta lastenkodista. Käytämme tuota vihkosta, ”Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma” (61 b §) sekä ”Meidän omavalvontasuunnitelma” opaskirjaa tämän Lapsen hyvä kohtelu suunnitelmarungon pohjana. *Kursivoidut osiot ovat suoria lainauksia – Lastenkoti lasten silmin -vihkosesta.* Eli ne kaikki ovat lapsen omaa näkökulmaa.

> ”Huomioimme nuorten kanssa työskentelyn suunnittelussa ja toteutuksessa lasten osallistumista koskevat eettiset periaatteet. (Hipp & Palsanen 2014.) Niiden mukaan osallisuutta vahvistavassa toiminnassa on tärkeää, että lapselle tai nuorelle annetaan tietoa siitä, mihin häneltä saatua tietoa käytetään, ja millaisia vaikutuksia sillä saattaa olla. On tärkeää kertoa osallistumisen tavoitteet ja se, mihin se todella vaikuttaa. Lapselle ja nuorelle on rehellisesti kerrottava, mihin hänellä on mahdollisuus vaikuttaa” (Meidän oma valvontasuunnitelma s.16).

Palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lastensuojelulaitoksessa, jossa tämän lain nojalla sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa.

Hyvää kohtelua koskevan (Lsl 61 b §) suunnitelman tulee sisältää tiedot:
1) toimenpiteistä lasten ikätasoisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi;
2) menettelytavoista ja Lsl 4 a §:ssä tarkoitetuista hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia;
3) siitä, miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta;
4) siitä, miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa;
5) siitä, miten tässä laissa tarkoitetut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää;
6) yleisistä toimintatavoista rajoitusten käytön jälkeen;
7) siitä, kuinka lapsille kerrotaan heidän muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman laatimisessa ja sen tarkistamisessa on kuultava toimintayksikköön sijoitettuja lapsia ja heille on annettava mahdollisuus osallistua suunnitelman tekemiseen. Valmis suunnitelma tulee käydä yhdessä läpi yksikköön sijoitettujen lasten kanssa ja suunnitelma tulee sijoittaa kaikkien nähtäville. Suunnitelma tulee lähettää tiedoksi lapsen sijoituksesta vastaavalle kunnalle ja yksikköön sijoitetun lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle sekä se tulee arvioida ja tarkistaa vuosittain.

1. Lapsen hyvän kohtelun suunnitelman laatiminen ja ylläpito

Palvelupäällikkö, lastenkodin esimies ja lastenkodin henkilökunta tekevät yhteistyössä lastenkotien viralllisen omavalvontasuunnitelman. Sen suunnittelusta ja seurannasta vastaa lastenkodin esimies. Lastenkodin omavalvontasuunnitelma on nähtävillä lastenkodin ilmoitustaululla, Turun kaupungin nettisivuilla ja Turun kaupungin dokumenttienhallintajärjestelmässä (Dotkussa). Yksikkö lisää oman Lapsen hyvän kohtelun suunnitelman yksikön omavalvontasuunnitelman liitteeksi.

Lapset ja nuoret tekevät yhdessä oman Lapsen hyvän kohtelun suunnitelman lastenkodin omaohjaajien kanssa. Sen sisältöön pääsevät vaikuttamaan yksikön nuoret ja sitä päivitetään kerran vuodessa. Lasten ja nuorten hyvän kohtelun suunnitelma käydään läpi yhteisökokouksissa, uuden lapsen tullessa taloon sekä aina tarvittaessa.

2. Lastenkodin tiedot

Virusmäentien lastenkoti on 7 paikkainen Turun kaupungin ylläpitämä lastenkoti, joka tarjoaa psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista huolenpitoa alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille. Lastenkoti antaa pääsääntöisesti pitkäaikaista ja kodinomaista hoitoa ja kasvatusta huostaanotetuille lapsille .

Virusmäentien lastenkodin toiminnan lähtökohtana ovat arjen rutiinit, kuten säännöllinen päivärytmi, ruokailu, koulunkäyminen ja riittävä uni. Yksikössä valmistetaan itse terveellistä ruokaa välttäen prosessoitua ruokaa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Yhteisöllinen tekeminen ja toiminnallisuus ovat tärkeää yksikön arjessa. Virusmäentiellä tuetaan aktiivisesti lasten harrastustoimintaa ja jokaiselle pyritään löytämään mieleinen harrastus ikätoverien parista. Lisäksi aktiivinen perhetyö on olennainen osa yksikön toimintaa. Koko perhe tavataan vähintään kerran kuukaudessa puhelimessa tehtävän ohjauksen ja tuen lisäksi.

Virusmäentien lastenkoti sijaitsee Raunistulan kaupunginosassa osoitteessa Virusmäentie 8. Tarkemmat tiedot löytyvät nettiosoitteesta: http://www.turku.fi

Hyvä lastenkoti:

- siellä on mahdollisuus ruokaan ja nukkumapaikkaan
- siellä on mahdollisuus tehdä asioita
- siellä on mahdollisuus rahan käyttöön
- siellä on poreallas ja hyvät ohjaajat
- siellä on leppoisa ja rauhallinen ympäristö
- siellä on trampoliini
- siellä on ymmärrettävät ja perustellut säännöt
- siellä yritettäisiin opettaa lasta jo varhaisessa vaiheessa käyttämään puhelinta itsenäisesti (esim. yön)
- siellä on piha-alue
- ohjaajat, jotka kuuntelevat ja ottavat mielipiteesi tosissaan
- ohjaajat, jotka osaavat antaa henkilökohtaista tukea, kohdata kunkin lapsen yksilönä

Millainen ympäristö ja ilmapiiri tulee hyvässä lastenkodissa olla:

- hyvässä lastenkodissa on mukavat ohjaajat, jotka kuuntelee ja osaa olla rennosti. Siellä on mukavat nuoret. Täällä on turvallista olla kun on kamerat ja hälytykset
- lastenkoti on rauhallisessa paikassa eikä missään

keskustassa missä on paljon ihmisiä
- näyttää normaalilta talolta ja ei ole lastenkoti-kylttiä
- hyvässä lastenkodissa on kotitekoista ja hyvää ruokaa
- pitää olla hyvä ilmapiiri ja nuoret tulee toimeen toistensa kanssa
- lastenkodista tekee hyvän ohjaajat jotka ovat mukavia ja rentoja
- talon pitää näyttää normaalilta asunnolta
- hyvää ruokaa ja aikuiset juttelee
- avoin ilmapiiri

Muita huomioita, jotka tekevät lastenkodista hyvän*:*

- vaaterahan pitäisi olla ainakin 200 - 500 euroa enemmän
- itsenäistyminen ajoissa ja yksilökohtaisesti
- asioiden järjestelyssä ei saisi mennä niin kauan
- oma huone ja toimivat tilat, kodinomaisuus
- lastenkodille pitäisi saada oma auto!
- ei liian kireä tunnelma
- jutteluhetket
- piha on jees
- hyvä sosiaalinen tunnelma
- hyvä ryhmähenki ja aktiviteetit
- ulkomaanmatkat lastenkotilapsille ja leipägrilli

Lastenkodin henkilöstö:

- Johtaja
- 6 ohjaajaa
- 1 yöhoitaja
- Laitosapulainen

Hyvä ohjaaja on:

Vakaa aikuinen (huom. ei välttämättä vakava), seikkailunhaluinen, iloinen, positiivinen, kannustava, ei liian tiukka mut kuitenkin tiukka, tykkää ruuasta, huumorintajuinen, antaa helposti rahaa, opettavainen, hauska, hyvä leikkimään piilosta, sosiaalinen, urheilullinen, monitoiminen, omanlainen huumorintaju, pitää huolta, uskaltaa nähdä vaivaa että saa kaikki ympärillään iloisemmaksi, musikaalinen, omanlainen tyyli, puhelias, antaa rauhaa ja ymmärtää kun on vaikeuksia, luotettava, erityinen, huolehtii omasta terveestä elämästä, osaa huolehtia pienemmistä ja vanhemmista, haluaa parasta kaikille, ihana persoona, on kiltti ja joustava, yrittää pitää kiinni sovituista aikatauluista, yleisesti yrittää, ottaa asiat tosissaan, on perehtynyt lapsen asioihin, ei tuomitse, elämänkokemusta eikä vain koulutusta, omaa hyvän tunneälyn, vähän lepsu, keskusteltaessa nuoren kanssa tulisi puhua myös ohjaajan omasta elämästä ja kokemuksista, antaa lapselle rauhan olla omassa huoneessaan, ei paheksu tai vähättele nuorta, kiltti ja kuuntelee, ohjaa nuorta oikeassa ja väärässä, tuo ilmi että on silti tukena vaikka nuori törppöilee, pitää kyllä pystyä luottamaan, muistaa asioita. Hyvä ohjaaja on inspiroiva.

Lastenkoti, jossa on hoitajina erilaisia persoonia, on minusta todella mahtava asia nuoren kannalta.

3. Miten lastenkotiin tullaan

Lastenkotiin tullaan pääsääntöisesti Turun Hyvinvointitoimialan perhetukikeskuksista, joissa on tehty moniammatillinen arviointi laitossijoitusta tarvitsevan lapsen tuen tarpeesta sijaishuollon aikana. Yksittäisissä tapauksissa lastenkotiin tullaan kiireellisen sijoituksen tai avohuollon sijoituksen tai sijaishuollon muutoksen seurauksena suoraan omasta kodista, perhehoidosta tai toisesta lastenkodista.

Perhetukikeskuksen moniammatilliseen arviointiin osallistuvat lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lisäksi perhetukikeskuksen vastaanotto-osaston hoitotiimi yhteistyössä psykologin ja perhetukikeskuksen sosiaalityöntekijän kanssa. Myös lastenkodin hoito- ja kasvatus-tiimi arvioi lastenkodin johtajan kanssa, miten lastenkodissa kyetään vastaamaan sijoitettavan lapsen tarpeisiin. Ennen sijoituksen toteuttamista kartoitetaan lapsen koulun käyntiin liittyvät erityiskysymykset ja terveydenhuoltoon liittyvät tarpeet.

Uuden nuoren tullessa taloon, mitä hyvässä lastenkodissa tulisi huomioida?

- uusi nuori saattaa olla ujo ja ei ehkä uskalla syödä heti kaikkien kanssa yhdessä ruokapöydässä, niin sen ei tarttis heti syödä kaikkien muitten kanssa samaan aikaan
- että pystyy vaikuttaa oman huoneen järjestykseen
- mukava vastaanotto ohjaajilta ja nuorilta kun tulee uutena
- kun uusi nuori tulee hänen pitäisi päästä vaikuttamaan huoneen sisustukseen
- ohjaajien pitää olla mukavia ja keskustelevaisia

4. Lastenkodin toiminta

Lastenkodissa on omat arkipuuhat ja rutiinit, joita lapset yhteisesti muiden asukkaiden ja ohjaajien kanssa tekevät ja noudattavat, kuten reissu- ja retkipäivät, yhteisökokoukset, vastuutehtävät, ruokailut ja muut. Yhteisillä hetkillä ja tekemisillä pyritään kohottamaan ryhmähenkeä, jotta osaston lapset kokisivat mukavia hetkiä yhdessä. Yhteisen ryhmähengen tekeminen vaatii myös tekemistä yhteisen hyvän vuoksi, kuten osastosta huolehtiminen, jolloin samalla lapset oppivat kodinomaiset tavat huolehtia yhteisistä asioista. Yhteisöllisyys antaa eväät selviytyä yhteiskunnassa.

Yhteisökokouksessa jokainen talon lapsi on paikalla. Tällöin voidaan suunnitella yhteistä tekemistä talon kesken. Kyseessä voi olla yhteisiä reissuja tai yhteistä muuta tekemistä

Ruokailut ja siivouspäivät ovat osa talon ohjelmaa. Nämä luovat johdonmukaista ja säännöllistä rutiinia lapsille. Ruokailuhetket ovat yhteisiä ja tiettyinä aikoina joka päivä. Lapset syövät yhdessä ohjaajien kanssa. Siivouspäivinä jokainen lapsi siivoaa oman huoneensa. Siivoukseen saa apua tarvittaessa. Jokaisella lapsella on myös yleinen vastuutehtävä; esim. kierrätysvuoro.

5. Arjen rakenteet ja säännöt

Arkea rakentavat säännöllinen päivärytmi, koulunkäynti ja päiväkoti, säännölliset ruokailut ja arkiaskareet. Lapsen kanssa voidaan tehdä yhdessä viikko-ohjelma, jonka avulla lapsi oppii suunnittelemaan omaa ajankäyttöään ja arkeaan. Viikko-ohjelma laaditaan koulu etusijalla. Myös vanhemmat voivat halutessaan osallistua lapsen viikko-ohjelman suunnitteluun. Arjessa tavoitteena on, että lapsi osallistuu arjen askareisiin ja harjoittelee tekemään asioita itsenäisesti. Lapset siivoavat huoneensa kerran viikossa ja pesevät oman pyykkinsä. Ohjaajat ovat lapsen arjessa mukana ja tukena. Yhteisten sääntöjen noudattaminen luo tasapuolisuutta asukkaiden välille.

Lastenkodissa on muutamia sääntöjä, joita noudatamme:
- Kouluun mennään joka päivä ja koulusta palataan kotiin tekemään läksyt
- Ruoka-aikoja noudatetaan ja ruoka on tarjolla oleva ruoka
- Herkkupäivä on lauantaina
- Yksilöityjä kotiintuloaikoja noudatetaan
- Kaikkia kohdellaan hyvin ja kunnioittavasti

6. Arjen turvallisuus

Lapsen kohtelu lastenkodissa ei saa olla alistavaa eikä lapsen ruumiillista koskemattomuutta tai fyysistä tai henkistä itsemääräämisoikeutta saa loukata ilman lastensuojelulaissa ilmeneviä perusteltuja syitä.

Turvallisuutta tuo:

- *Ilmapiiri missä kaikki (asukkaat tai henkilökunta) kunnioittasi toisiaan yksilöinä eikä nälvittäisi ja "vitsailtais" niin et saattaa vahingossa satuttaa toista vaa muistettas, että lastenkodin asukkailla usein saattaa olla ns. suojakilpi, jota he koittavat näyttää muille, mutta on oikeasti herkkä sisältä.*
- *Rauhallinen ja turvallinen, ei esimerkiksi tarvitse pelätä muiden lasten raivokohtauksia (ettei tarvitsisi joutua näkemään niitä eikä pelkäämään muita asukkaita/nuoria)*
- *Jotenkin et nuoret tuntis et he vetävät yhtä köyttä, eivätkä ole yksin tai ainoita, jotka ovat vaikeassa elämäntilanteessa. Itse pitäisin hauskana esim. nuoret vs aikuiset peleistä.*
- *Ilman tietoista päätöstäkään hoitaja näyttää mallia nuorelle, joten on tärkeää, et hoitajatkin pyrkii kiinnittää puheisiinsa huomiota.*
- *Esimerkiksi moraalisissa asioissa ja miten hoitaja puhuu kollegoistaan tai muista ihmisistä. Etenkin, koska lastenkodin henkilökunta saattaa olla nuoren ensimmäinen kunnollinen malli aikuisesta, jolloin nuori alkaa ymmärtää mitä aikuisuus oikeesti on ja saa nähdä jotain parempaa mitä kohti tavoitella, kuin jotain huumeluolassa elämistä esimerkiksi*

7. Dokumentointi

Lastenkodissa on tarkat ohjeet dokumentoinnista, jotka pohjautuvat lakiin ja asiakaslähtöisyyteen.

- Kaikki sosiaalihuollon asiakastiedot ovat salassa pidettäviä
- Myös kirjaamaton tieto on salassa pidettävää, esim. tieto asiakkuudesta
- Salassapitovelvoite jatkuu vaikka tehtävien hoito loppuisi

- Työntekijällä on velvollisuus kirjata työn (sosiaalihuollon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen, seurannan ja valvonnan) kannalta <u>tarpeelliset ja riittävät tiedot</u>
  > huom! asiakas ei voi kieltää työtekijän tärkeäksi arvioiman tiedon kirjaamista (esim. vanhempiin liittyvät asiat)
- Asiakastietojen kirjaaminen tehdään asiakaskohtaisesti
  > huom! lastensuojelussa asiakkaana vain lapsi, joten hänen tietoihin kirjataan esim. perheeseen liittyvät asiat

- Asiakkaalla on oikeus tietojensa asianmukaiseen käsittelyyn
- Asiakkaalle/asiakasperheelle pitää kertoa hänen tietojen käsittelystä, kirjaamisesta ja oikeuksistaan
  > asiakastiedot tulee kirjata siten, että niiden luovuttaminen asiakkaalle tai joissakin tapauksissa toiselle viranomaiselle on mutkatonta
  > asiakkaalla on oikeus tarkastaa itseänsä (tai lastansa) koskevat tiedot ja virheelliset tiedot on oikaistava
  > lapsen/nuoren oma sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen, kuka saa ja mitä tietoja

8. Lapsen ja nuoren asema ja oikeudet

Lastenkodissa asuessa lapsella on edelleen oikeus omaan yksityisyyteensä ja omaan rauhaan. Lapsella on oikeus läheisiin ihmissuhteisiin ja niiden ylläpitoon. Lapsella on oikeus osallistua itseään koskeviin palavereihin ja päätöksiin. Lapsen mielipidettä kuullaan ja se huomioidaan päätöksiä tehdessä. Huomioiminen ei tarkoita, että aina toimittaisiin lapsen mielipiteen mukaisesti. Aikuisten velvollisuus on tehdä vastuullisia päätöksiä ja perustella ne lapselle.

Sijaishuollossa olevalla lapsella on oikeus hänelle tärkeisiin, turvallisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisaruksiaan ja muita hänelle läheisiä ihmisiä. Yhteydenpito voi tapahtua vierailuin, puhelimitse, postitse, sähköpostilla tai muulla vastaavalla tavalla, ja siitä sovitaan lapsen ja läheisten osalta asiakassuunnitelmapalaverissa. Yhteydenpidosta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Mikäli yhteydenpidosta ei päästä sopimukseen asiakassuunnitelmaa laadittaessa tai siitä tulee osapuolten kesken erimielisyyttä, tulee yhteydenpidon rajoittamisesta tehdä päätös.

Lapsella on oikeus tavata sosiaalityöntekijänsä kahden kesken ja lapsella on oikeus saada tietoa omasta tilanteestaan. Lapsen ja sosiaalityöntekijän tapaamiset perustuvat luottamuksellisuuteen. Kahdenkeskeiset tapaamiset mahdollistavat sen, että lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä voi varmistua lastenkodin toimintatavoista ja lastenkodin sopivuudesta lapselle. Lapselle annetaan sosiaalityöntekijän yhteystiedot ja sosiaalityöntekijä sopii lapsen kanssa, miten he pitävät yhteyttä sijoituksen aikana.

Lapsella on oikeus yksilölliseen taustaansa perustuen ylläpitää ja harjoittaa kulttuurisia ja uskonnollisia tapojaan sijaishuoltopaikassa huomioiden muiden sijoitettujen lasten kulttuuriset ja uskonnolliset taustat ja loukkaamattomuuden.

Nuorella on oikeus yksilölliseen seksuaaliseen suuntautumiseen huomioiden muiden nuorten yksilöllisyyden ja koskemattomuuden.

Lastenkodissa lapsella on oikeus hyviin ja lämpimiin ihmissuhteisiin, omien tunteiden osoittamiseen, hyvään hoitoon ja huolenpitoon, ruumiilliseen koskemattomuuteen sekä fyysisen ja henkisen itsemääräämisoikeuden loukkaamattomuuteen.

Mitä sinulle tulee mieleen sanayhdistelmistä:

a. lapsen/nuoren osallisuus
- *nuortenkokoukset*
- *mieleen tulee miten paljon lapsi tai nuori haluaa vaikuttaa*
- *kysytään kaikesta*
- *miten lapsi/nuori voisi vaikuttaa häntä koskeviin päätöksiin, että häntä aidosti kuunnellaan*
- *lapset saavat osallistua lastenkodin yhteisiin päätöksiin erittäin hyvin (lapsia kuunnellaan)*
- *tekee asioita, jos pyydetään esim. kotitöissä*

b. lapsen oikeudet
- *kaikilla on mahdollisuus oppia ja käydä koulua*
- *lapsilla on mahdollista elää mahdollisimman normaalia elämää, ainakin meidän yksikössä (hauska sana XD)*
- *lapsella on erityisiä oikeuksia sijaishuollon aikana: laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja tarpeita vastaavaan sijaishuoltopaikkaan, oikeus hyvään kohteluun, oikeus saada tietoa omasta tilanteesta*
- *yksityisyys, koskemattomuus*
- *kuinka paljon/vähän lapsilla on oikeuksia*
- *jossakin maassa pakotetaan lapset töihin, niitä ei kuunnella että haluaako ne kouluun vai mitä ne haluaa tehdä*

9. Lapsen ja nuoren mahdollisuus vaikuttaa

Osastolla järjestetään säännöllisesti yhteisökokouksia. Kokouksissa kuullaan jokaista lasta ja heille annetaan tietoa. Heidän mielipidettään kysytään erinäisiin asioihin, ja heiltä ohjaajat saavat uusia näkökulmia lastenkodin arkeen ja kehittämistyöhön. Kokouksissa suunnitellaan retkiä ja muuta vapaa-ajan toimintaa sekä hyviä yhteisiä käytäntöjä lastenkodin arkeen.

Tämän lisäksi lastenkodeissa toimii omat asiakasraadit. Virusmäentiellä ei ole tällä hetkellä omaa raatia lasten nuoren iän vuoksi. Asiakasraatitoiminnassa on kyse lasten ja nuorten oikeuksista ja osallisuudesta sekä sijaishuollon kehittämisestä palvelun käyttäjiä kuunnellen. Samalla lapset ja nuoret saavat mahdollisuuden harjoitella kansalaisuustaitoja ja aikuisille avautuu mahdollisuus osoittaa arvostusta lasten ajatuksille. Raatitoiminta tekee lapset ja heidän tilanteensa näkyväksi. Tämän lisäksi iso asiakasraatitapaaminen kokoontuu kerran vuodessa, lastenoikeuksien päivänä. Isoon raatikokoukseen kokoontuu kaikista lastenkodeista lapsia samanaikaisesti.

”Aina ollessaan töissä tai sillon kuin vaan ehtii, niin pyrkisi antamaan pienen hetken hoidettavalleen, vaikka tavallisten askareiden ohessa, jotta nuorella olisi matala kynnys kertoa asioista, jotka vaivaavat ja vahvistaisi luottamusta omahoitajaan, joka taas lisää turvallisuuden tunnetta, kun nuori kokee et hoitaja on oikeesti nuoren puolella ja on kiinnostunut tämän asioista.”

10. Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen ja rajoitustoimenpiteet

Virusmäentien lastenkodin toimintaa toteutetaan ensisijaisesti kasvatuksellisin toimin, lapsen perus- ja ihmisoikeuksia rajoittamatta. Tärkeintä toiminnassamme on turvallisuus. Mikäli lapsi omalla toiminnallaan vaarantaa omaa tai muiden turvallisuutta, rajaamme häntä lastensuojelulakiin perustuvien rajoitustoimenpiteiden avulla.

Sijaishuollon aikana perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvien rajoituksien käytön tavoitteena on turvata lapselle vahvempi perusoikeus eli oikeus välttämättömään huolenpitoon, mikä on ihmisarvoisen elämän edellytys . Rajoituksien käytön tarkoituksena on huolehtia, että lapsi ei vaarantaisi omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai vahingoittaisi omaisuutta. Samalla tavalla myös varmistetaan sijaishuollon tarkoituksen toteutuminen, että lapsi saisi turvallisen ympäristön ja tarvittavan tuen. Lasta ja vanhempia kuullaan aina rajoituksien ja päätöksen tekemisen aikana. Lapsella on myös oikeus nähdä päätökset ja valittaa niistä, jos kokee kaltoinkohtelua. Lapsen kuulemiseen liittyy myös puhevalta. Lapselle tulee puhevalta 12-vuotiaana, jolloin lapsi voi hakea apua, vaatia palveluja ja vastustaa häntä koskevia päätöksiä. Yli 12-vuotiaalla lapsella on oikeus tutustua itseään koskeviin asiapapereihin ja lasta on kuultava todisteellisesti, kun päätöksiä tehdään. Hänelle on myös annettava tieto tehdyistä päätöksistä ja valitusmahdollisuuksista. Puhevallalla tarkoitetaan lainmukaista toimijuutta, jolloin voi itse puhua omasta puolestaan ja ilmaista omaa mielipidettä esim. päätöksissä. Alle-12 vuotiaan lapsen tapauksessa lapsen puolesta puhuu yleensä vanhemmat tai lapselle määrätty edunvalvoja.

11. Turvallisuuden varmistaminen tilanteissa, joissa on läsnä väkivallan uhka

Toimintayksikkökohtaiset ohjeistukset

Toimintayksikössä tulee olla ajantasainen turvallisuusohjeistus sekä omavalvontasuunnitelma. Asuinyksikön johtajan vastuulla on huolehtia ohjeistusten ajantasaisuudesta, sekä varmistaa että henkilökunta on perehtynyt ohjeistuksiin. Ohjeistuksen tulee kattaa hätätilanteiden, kuten tulipalon, lisäksi toiminta tilanteissa, joissa henkilökuntaan tai muihin asuinyksikössä oleskeleviin kohdistuu väkivallan uhkaa. Ohjeistuksessa on huomioitava asuinyksikön sisällä tapahtuva väkivallan uhka, sekä ulkopuolelta tuleva väkivallan uhka.

Hälytinjärjestelmät

Lastenkodissa on käytössä hälytinjärjestelmä, jolla voi hälyttää paikalle vartijan turvaamaan kaikkia talossa olevia; muita asukkaita sekä ohjaajia. Paikalle saavuttuaan vartijan tarkoitus on turvata muiden asukkaiden sekä ohjaajien tilanne ja mahdollistaa ohjaajien työskentelyn jatkuminen. Mikäli syntyy tarve hälyttää apua hätäkeskuksen kautta, tulee ohjaajilla olla puhelin saatavilla ja siihen asennettu 112-sovellus, joka ilmoittaa hätäkeskukselle puhelimen sijainnin. Myös vartija voi hälyttää hätäkeskuksen kautta lisää apuvoimia.

Henkilöstö

Toimintayksikön johtajan on huolehdittava, että sellaisessa tilanteessa, missä henkilökuntaan kohdistuu uhkaa väkivallasta, ei henkilökunta joudu työskentelemään yksin toimintayksikössä. Toimintayksikön hoito- ja kasvatushenkilökunnan tulee olla koulutettu kiinnipitotilanteisiin. Jotta kiinnipitotilanteet olisivat

turvallisia, on tarkoituksenmukaista kouluttaa koko henkilökunta samaan menetelmään (esim. TCI, Avekki). Kiinnipitotilanteita varten tulee olla selkeä toimintasuunnitelma, joka mahdollistaa työntekijän nopean ja turvallisen osallistumisen kiinnipitotilanteen hoitamiseen.

Tilanteet, joissa rajoitustoimenpiteitä voi käyttää ja miten ne suoritetaan
Rajoitustoimenpiteiden tarkoitus on:

- varmistaa huostaanoton tarkoituksen toteutuminen
- suojata lasta, toista henkilöä tai omaisuutta.

Rajoitustoimenpiteestä voi toimintayksikössä päättää laitoksen johtaja ja hänen määräyksellään toimivallan saanut henkilöstö. Toimintayksikön johtajan vastuu on varmistua rajoitustoimenpiteitä käyttävän henkilökunnan ymmärtävän käyttämiensä rajoitustoimenpiteiden rajoittavan tai puuttuvan merkittävällä tavalla rajoitustoimenpiteen kohteeksi joutuneen henkilön perusoikeuksiin, joten yleiset edellytykset käyttöön ovat:

- Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen rangaistuksena on kiellettyä.
- Toimenpiteitä voidaan käyttää vain siinä määrin kuin lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus tai lapsen huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen välttämättä vaatii.
- On valittava aina lievin mahdollinen toimenpide.
- Rajoitustoimenpiteen käyttäminen on lopetettava heti, kun sen käytölle ei enää ole lain mukaisia perusteita. Toimenpidettä on myös heti lievennettävä, jos se on mahdollista.
- Lapsen tilannetta on seurattava jatkuvasti ja on tehtävä päätös toimenpiteen lopettamisesta, jos perusteita jatkamiselle ei enää ole.
- Rajoitustoimenpiteet on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen.
- Rajoitustoimenpiteitä saa käyttää vain siihen tarkoitukseen kuin kussakin säännöksessä on erikseen määritelty.

Koska kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä

- Toimintayksikön henkilöstön tulee täyttää lastensuojelulain 60§ asetetut vaatimukset. Rajoitustoimenpiteistä päättävällä henkilökunnalla on oltava ymmärrys ja tieto lastensuojelulain mukaisista rajoitustoimenpiteistä sekä niiden soveltamisesta.

- Toimintayksikössä on oltava ohjeistus rajoitustoimenpiteiden käytöstä. (Omavalvontasuunnitelma) Henkilökunnalla on velvollisuus perehtyä, sekä olla tietoinen ohjeistuksen sijainnista.

Ohjeistuksen tulee sisältää tieto rajoitustoimenpidekohtaisesti

- Rajoitustoimenpiteen tarkoitus
- Miten rajoitustoimenpide tulee suorittaa
- Kuka voi päättää rajoitustoimenpiteestä ja kuka suorittaa sen
- Miten rajoituspäätökset kirjataan, ja tehdäänkö niistä hallintopäätös
- Miten huolehditaan rajoitustoimenpiteenä olevan henkilön oikeusturvasta
- Kenelle rajoituspäätös annetaan tiedoksi

12 . Lapsen ja nuoren oikeusturva

Yleiset toimintatavat rajoitusten jälkeen:

- Varmistutaan että kohteena oleva henkilö on tietoinen siitä, miksi rajoitustoimenpide on tehty ja mikä on sen tarkoitus.
- Varmistetaan asianosaisen olevan tietoinen oikeusturvastaan ja neuvotaan häntä näiden käyttämisessä tai ohjataan oikean tahon puoleen (esim. sosiaalityöntekijä tai asiamies).
- Pohditaan yhdessä keinoja välttää rajoitustoimenpiteiden käyttäminen tulevaisuudessa.
- Varmistetaan toimenpiteen olleen asianmukaisesti toimitettu.
- Asianosaiselle on tarjottava mahdollisuus esittää toiveensa siitä, kenen kanssa haluaa keskustella rajoitustoimenpiteestä halutessaan, ja toive on huomioitava mahdollisuuksien mukaan.

Muutoksenhaku sekä kantelumahdollisuuksista kertominen

Lapselle kerrotaan ikätasoisesti ja ymmärrettävästi muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksista. Mahdollisuutta tähän on tarjottava ilman erillistä pyyntöä sekä siihen on varattava riittävästi aikaa. Lapsella on oikeus ilmoittaa toiveensa siitä henkilöstä, kenen kanssa haluaa asiasta keskustella.

Toimenpidettä on myös heti lievennettävä, jos se on mahdollista.

- Lapsen tilannetta on seurattava jatkuvasti ja on tehtävä päätös toimenpiteen lopettamisesta, jos perusteita jatkamiselle ei enää ole.
- Rajoitustoimenpiteet on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen.
- Rajoitustoimenpiteitä saa käyttää vain siihen tarkoitukseen kuin kussakin säännöksessä on erikseen määritelty.

Turvallisuutta on:
- se, että ovet ovat aina lukossa
- että on oikeus yksityisyyteen
- että on aikuisia ympärillä
- se, että on palohälyttimet ja että on ehjät kaapit, jotteivat ovet tipu päähän
- se, ettei ole teräaseita kaikkien käytettävissä/nähtävissä
- jos olisi palosprinklerit katossa
- jos olisi villaverhot / muuten paloturvalliset tekstiilit
- yleinen siisteys; ei voi kompastua tavaroihin, kun on siistiä
- ympäristö
- Suomi, läheiset ihmiset, puhuminen, ohjaajan ei pidä pelätä tai näyttää pelkoa
- itselle tuo turvallisuutta minä itse, äiti, puhelin, poliisi, työvaatteet, koti, eläimet
- ohjaaja olisi luotettava, vahva, eikä pelkäisi ja hänen pitää olla mukava
- heijastin tuo turvaa, aikuiset, läheiset, kaverit, poliisi
- turvallisuus = läheiset ihmiset, aikuiset, kamerat, hälytykset, on aina joku kenelle voi soittaa, poliisit, valot/valoisuus, lukitut ovet yöllä, Suomi, luottamus ihmisiin
- ohjaajaan voi luottaa ja sille voi puhua tai soittaa, kun pelottaa
- ohjaajan pitää olla paikalla, kun pelottaa
- että omissa huoneissa on lukot
- tutut ohjaajat ja omaohjaajat
- talossa aina joku paikalla
- joku huolehtii
- tunnemme muut lapset
- luotettavuus